

1934.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön rap. n:o 1.

Ministeri Thesleff.

23/2-34.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINSKA BESKICKNINGEN

Nº 504.

Kööpenhaminassa, 23 p:nä helmikuuta 1934.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
4 / 65 Sal.		34
26/2-34	9 -	1
5	C3	

Herra Ministeri,

Saan täten kunnioittaen lähettää
Kööpenhaminan lähetystön raportin Nº 1, jonka
nimikkeenä on:

Tanskan tuonninsäännöstelystä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Mellin

Herra Ulkoasianministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Kööpenhamina-ssa 23 p:nä helmi-kuuta 1934.

Asia: Tanskan tuonninsäännöstelystä.

4 / 65 Sal 34	
26/2-34	—
5	C3

Viimeisen valuutan suojelemista koskevan, joulukuun 13 p:nä 1933 annetun lain 7 artiklassa säädetään m.m.: "Med Henblik paa Spørgsmaalet om Afvikling af de gældende Valutaforanstaltninger nedsattes der et Udvalg, som til Rigsdagen saa vidt muligt inden 1. Maj og senest 15. September 1934 skal afgive Indstilling om de Foranstaltninger af økonomisk og handelspolitisk Karakter m.v., som eventuelt vil kunne træde i Stedet for de i Henhold til nærværende Lov trufne Bestemmelser." Tämän komitean asettamista on kauan turhaan odotettu, ja vasta tämän helmikuun 16 p:nä määrättiin sen puheenjohtaja ja jäsenet. Komiteassa on 20 henkeä ja toimii sen puheenjohtajana kaupministeri Hauge.

Samana päivänä, jona komitea asetettiin, ryhtyi myös rigsdagin valuuttavaliokunta käsittelemään eräitä tuonnin säännöstelyä koskevia kysymyksiä. Että näihin toimenpiteisiin nyt on ryhdytty, johtuu epäilemättä siitä, että tyytymättömyys tuonnin säännöstelyyn on käynyt yhä suuremmaksi, varsinkin kuluvan vuoden aikana, jolloin yksimielisten lausuntojen mukaan tuonti-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

lisenssejä on annettu huomattavasti vähemmän kuin ennen. Syy siihen, että niin on menetelty, on epäilemättä, että Tanskan tuonnin enemmyys, joka v. 1932, ensimmäisenä säännöstelyvuotena, oli 9,7 milj. kruunua, vuonna 1933 kasvoi 63,3 milj. kruunuksi. Siitä kuinka huonosti eri maita on kohdeltu, olisi vaikeata varmuudella lausua mielipidettä, vaikka täällä olisi ollut kauemmin kuin minä, mutta luultavasti ei erehdy, jos lausuu, että Ranskaa, josta tuodaan ylellisyystavaroita, kohdellaan varsin huonosti, ja että Englannille, jonne vienti on suuri, annetaan varsin paljon tuontilisenssejä.

Suomen tuonnille on kuluvana vuotena asetettu paljon esteitä, ja onpa eräs suomalaisten tavarain maahantuoja minulle vaakuuttanut, että lisenssejä helpommin saa, jos tavara ostetaan Ruotsista kuin jos se ostetaan Suomesta. Tällaisen väitteen todenperäisyydestä on tietysti aina vaikeata päästä selville, enkä minä ainakaan vielä ota lausukseni mielipidettäni siitä.

Virallisen tilaston mukaan on Suomi kolmena viimeisenä vuotena vienyt Tanskaan enemmän kuin se sieltä on ostanut, joskin ero - varsinkin suomalaisen tilaston mukaan - on ollut pieni. Suomalaisen tilaston mukaan on Suomen - Tanskan kauppavaihto vuosina 1929 - 1933 ollut:

<u>Suomen tuonti Tanskasta</u>	<u>Suomen vienti Tanskaan</u>	<u>ero</u>
1929 333.256.399	150.138.818	183.117.581
1930 195.357.513	173.560.456	21.797.057
1931 126.846.803	145.210.242	18.363.439
1932 116.353.471	122.556.901	6.203.430
1933 142.544.348	144.610.011	2.065.663

Tanskan tilaston mukaan on se taas ollut:

<u>Tanskan tuonti Suomesta</u>	<u>Tanskan vienti Suomeen</u>	<u>ero</u>
Kr.	Kr.	
1929 15.319.000	29.145.000	13.826
1930 18.227.000	17.911.000	316
1931 15.344.000	11.230.000	4.114
1932 11.507.000	8.735.000	2.772
1933 15.633.000	11.269.000	4.364

Kun Suomen ja Tanskan välisen tuonnin ja viennin ero on näin pieni, olisi syytä olettaa, ettei Tanska kohtelisi huonosti Suomen vientiä Tanskaan, varsinkaan kun tanskalaiset laivat ansaitsevat huomattavia summia suomalaisten tavarain kuljetuksesta.

Merkitseekö yllämainitun komitean asettaminen, että nykyisestä tuonnin järjestelystä tullaan luopumaan?

Ei ole kovin liioiteltua, jos sanoo, että tuonnin alalla Tanskassa on valtion monopoli. Ja kun hallituksen valtava ja määräävä enemmistö on sosialistinen, on otaksuttavaa, ettei hallitus mielellään luovu nykyisestä järjestelystä. Toiselta puolen on niin, että hallitus on riippuvainen venstre-puolueesta, joka, kuten tunnettua, Tanskassa on oikeistolainen puolue. Ja venstre-puolueessa lienee yleinen se mielipide, että tuonnin säännöstelystä voitaisiin päästä siten, että kruunun arvoa alennettaisiin. Kun venstre-puolue suurimmaksi osaksi on maalaispuolue ja kun sen käsityksen mukaan Tanskan maanviljelijäin vaikeaa asemaa voi-

taisiin helpoittaa sen kautta, että kruunun arvoa alennettaisiin, niin on mahdollista, että se tuonnin säännöstelyyn nähden tulee asettamaan sille kannalle, että säännöstely on lopetettava ja että sen korvaamiseksi on alennettava kruunun arvoa. Eräät liikemiehet kiinnittänevät jo liiketoiminnassaan huomiota tähän mahdollisuuteen.(1)

Ensi silmäykseltä tuntuu mahdottomalta, että nykyinen hallitus voisi suostua tähän. Mutta Tanska on lehmäkauppojen maa. Työnantajat uhkaavat työnsululla, joka tulisi käsittämään vähintään 100.000 työmiestä. Ihan yleisesti näytään uskovon, ettei sulusta tule mitään, vaan että pääministeri Stauning etevänä taktikkona keksii keinon sen välttämiseksi. Eikä pidetä ihan mahdollisuuksien ulkopuolella olevana, että hän suostuisi kruunun kurssin alentamiseen n. 15 %, jolloin työnantajat luopuisivat vaatimuksistaan, että työpalkkoja on alennettava ja sulun vaara saataisiin vältetyksi. Virallisena motiivina olisi luonnollisesti tuonnin säännöstelyn poistaminen eikä työnsulun välttäminen.

Olen ollut täällä niin lyhyen ajan, etten rohkene lausua mielipidettä tällaisen järjestelyn mahdollisuudesta. Mutta katsoen siltä pintapuoliselta näkökannalta, johon minun toistaiseksi on pakko tyytyä, on minun kuitenkin vaikeata käsittää, että tuonnin säännöstelystä luovuttaisiin, niin kauan kuin nykyinen hallitus istuu. Enkä toistaiseksi ole voinut huomata, että olisi sellaisia kysymyksiä, jotka sille kävisivät vaarallisiksi, enkä liioin keskusteluissa niiden henkilöiden kanssa, joiden kanssa olen ollut ti-

---

(1) Konservatiivinen højre-puolue tahtoo korvata valuuttajärjestelyn koroitetuilla tulleilla.

laisuudessa keskustelemaan, ole huomannut muuta kuin että hallituksen asemaa pidetään lujana.

Uskon sen tähden, että meidän on lähdettävä siitä, että tuonnin säännöstely edelleen tulee olemaan voimassa, ja että siis Tanskaan suuntautuvaa vientiämme tulevat kohtaamaan suuret vaikeudet.

Eräät suomalaisten tavarain tuojat ovat tuonnin helpottamiseksi suunnitelleet sellaista järjestelmää, että tanskalaisen tavaran suomalainen ostaja luovuttaisi valuuttansa suomalaisen tavaran tanskalaiselle ostajalle toivossa, että vientimme Tanskaan sen kautta saataisiin kasvamaan. Kuten ministeri Talas kirjelmässään N° 89 viime tammikuun 15 p:ltä on tiedoittanut, on valuuttakonttorin esimies hänelle vastannut, ettei tällaiseen vaihtokauppaan suostuta. Nythän ei ole ihan varmaa, ettei myöhemmin eräissä tapauksissa voitaisi järjestää asioita tässä suunnitellulla tavalla, sillä viimeinen valuuttalaki tekee sen mahdolliseksi. Mutta siitä huolimatta ymmärtääkseni meidän ei tulisi pyrkiä tällaiseen vaihtokauppaan. Suomen vienti Tanskaanhan on suurempi kuin sen tuonti sieltä, joten ei ole luultavaa, että tuontia tällaisen järjestelyn kautta saataisiin kasvamaan, sillä valuuttoja myönnettäessä epäilemättä koko vientimme Tanskaan otettaisiin huomioon. Eräät liikkeet, jotka tässä mainitulla tavalla olisivat hankkineet itselleen valuuttoja, voisivat ehkä hyötyä vaihtokaupasta, mutta koko viennillemme siitä todennäköisesti olisi vahinkoa. Mahdollisesti voisi se aiheuttaa, että suurimmillekin vientitavaroillemme asetettaisiin suurempia esteitä kuin nyt.

Edelleen voisi ajatella, että, jos Suomen kauppasuhteet muihin maihin aiheuttavat tuontilisenssijärjestelmän käytäntöön ot-

tamiseksi, tanskalaisia voitaisiin taivuttaa myöntämään enemmän valuuttalisenssejä sen kautta, että rajoitettaisiin tanskalaisten tavarain tuontia Suomeen. Mutta kun Tanskan vienti Suomeen on pienempi kuin sen tuonti sieltä, niin on luultavaa, että tuontilisenssijärjestelmän käytäntöön ottaminen ei siinä määrässä helpotaisi tuontia Tanskaan, että harkittaessa kysymystä tuontilisenssijärjestelmän alkaansaamisesta olisi syytä erikoisesti kiinnittää huomiota kauppaamme Tanskan kanssa.

Sitä vastoin voisi epäilemättä tänne suuntautuvalle viennillemme olla helpoitukseksi, jos täältä entistä enemmän voitaisiin ostaa tavaroita, eikä ehkä ole ihan mahdotonta, että Tanska voisi viedä Suomeen tavaroita, joita nyt tuodaan eräistä muista maista. Kun tällainen markkinain valtaaminen kuitenkin vie aikaa, ei viranomaisia täällä vielä lähiaikoina voitane painostaa sillä, että Tanskan vienti Suomeen on kasvanut. Ei siis toistaiseksi liene muuta neuvoa kuin että lähetystä, niinkuin tähän asti, vaatimalla vaatii, että valuuttalisenssejä on annettava, huomauttamonessa tapaaksessa - ettei ole kysymys kilpailusta Tanskan tavarain kanssa ja myös viitaten siihen, että tanskalaiset laivat ansaitsevat melkoisia summia suomalaisten tavarain kuljetuksesta ja että niin paljon enemmän tanskalaisia saa ansaita elatuksensa Suomessa kuin on laita suomalaisten Tanskassa.

Kuvaavaa valuuttalisenssien hoitamiseksi on seuraava tapaus. Kun valuuttakonttori useista anomuksista huolimatta oli evännyt parranajoterähtehdas Orientin anomuksen saada tuottaa vaha-

paperia 450 kruunun arvosta - ei enempää - jota se tarvitsi terien kääreeksi, oli tehdas pakoitettu sanomaan irti puolet työmiehistään. Tämän johdosta lähti 30 tehtaan työmiestä t.k:n 21 p:nä mielenosoituskäynnille valuuttakonttoriin, joka silloin suostui antamaan tuon 450 kruunun lisenssin, vaatien kuitenkin, että uudelleen tutkittaisiin, eikö Tanskassa voitaisi valmistaa sopivaa vahapaperia. Työmiehet olivat valuuttakonttorille huomauttaneet, että jollei kysymyksessä olevaa lisenssiä myönnetä, on työttömyysavustusta maksettava vähintään 500 kruunua viikossa.

Kuvaavaa säännöstelylle on myös, että eräissä vanhoissakin viinikaupoissa ei nyt ole myytävänä konjakkia taikka vain varsin huonoa. Ranskan tšekäläinen lähettiläs kertoi minulle pari päivää sitten, että eräs tänne saapunut ranskalainen konjakkiaagentti edellisellä päivällä olisi täällä voinut myydä monen sadan tuhannen frangin arvosta konjakkia, mutta että kaupan oli täytynyt raueta, valuuttalisenssejä kun ei myönnetty.

Ja varsin usein kaupoissa saa vastauksen, ettei pyydettyä tavaraa ole, syystä ettei ole annettu valuuttalisenssejä.

Sen jälkeen kuin ylläoleva oli kirjoitettu, kävin eilen ulkoasiainministeriön taloudellis-poliittisen osaston päällikön, ministeri Mohrin puheilla, vaatien, että suomalaisille tavaroille pyydettyjä valuuttalisenssejä myönnettäisiin. Kun olin esittänyt asiani, lausui herra Mohr: Ja, de er blit helt nervøse i Valutakontoret. Hän lisäsi, että tämä johtui siitä, että viime vuoden tuonti oli ylittänyt viennin 60 milj. kruunulla ja että viime

tammikuussa tuonnin enemyys oli ollut lähes 15 miljoona kruunua, vaikka vienti oli ollut yhtä suuri kuin viime vuoden tammikuussa. Sitten hän vähän korjaili lausuntoaan, että oikeastaan oli yleisö, joka oli hermostunut ja että se peläten kruunun kurssin alenevan ihan tarkkaan käytti myönnetyt valuuttalisenssit. Kun tämän johdosta huomautin, ettei 60 miljoonan Tanskan kauppabalansissa luulisi merkitsevän niin paljoa maan maksubalanssissa, koska Tanskan laivaliikenne tuottaa paljon, vastasi herra Mohr, että laivaliikenne kuluneena vuotena ei ollut tuottanut enempää kuin mitä kului korkojen maksamiseen ulkomaille. Hän sanoi olevansa vakuutettu siitä, että valuuttoja taas viikon tai parin kuluttua myönnettäisiin riittävästi. Tämä hänen lausuntonsa perustui kuitenkin siihen, että hän uskoi yleisön hermostuneisuuden siihen mennessä häviävän. Minulla ei tosin vielä ole edellytyksiä omaamaan mieltä pidettä tästä, mutta kuitenkin en voi olla yhtä optimistinen kuin ministeri Mohr.

Kun keskustelun kuluessa olin lausunut eräiden tanskalaisien liikemiesten maininneen, että lisensejä helpommin saa ruotsalaiselle tavaramalle kuin suomalaiselle, vastasi herra Mohr, että ruotsalaiselta taholta oli väitetty ihan päinvastaista. Ja hän selitti, että tällaiset väitteet johtuvat siitä, että joskus on käyttämättä Ruotsille varattua valuuttaa, joskus Suomelle varattua.

Kysyin häneltä, merkitsikö komitean asettaminen, että tuonnin säännöstelystä luovutaan. Tähän vastasi herra Mohr, ettei sitä uskonut, sillä komitea oli liian suuri saadakseen jotain aikaan. Hän kyllä sitten lisäsi, että kun miltei kaikki muut maat säännöstelevät tuontiaan, varsinkin ne, jotka ostavat maatalouden tuotteita, niin on Tanskan pakko seurata niiden esimerkkiä.

Kysyin vielä, oliko luultavaa, että kruunun kurssia alennettaisiin, johon herra Mohr - luonnollisesti - vastasi kieltevästi, lisäten, ettei juuri kukaan sitä tahdo. Kun huomautin, että venstre kaiketi oli sillä kannalla, ei herra Mohr juuri siihen mitään vastannut.

Vielä mainitsi herra Mohr, että maaliskuun 1 päivästä tulee ulkoasiainministeriössä olemaan eri jaosto valuutta-asiain käsittelemistä varten, joten hän vapautuu niiden hoitamisesta. Hänen muut tehtävänsä ovat, lausi hän, liian paljon kärsineet siitä, että suurin osa hänen ajastaan on kulunut valuutta-asiain hoitamiseen, varsinkin liikemiesten vastaanottamiseen.

Kööpenhaminassa, 23 p:nä helmikuuta 1934.

Rolf Neuloff

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön rap. n:o 2.

Ministeri Thesleff.

1/3-34.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KÖPENHAMINASSA

Kööpenhaminassa, 1 p:nä maaliskuuta 1934.

N° 551.

5	65	Sal	34
5/3-34	2	-	-
5	C3		

Herra Ministeri,

Saan täten kunnioittaen lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 2, jonka nimikkeenä on:

Tanskan tuonninsäännöstelystä II.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni osoitus.

Prof. Thesley

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Kööpenhamina-ssa 1 p:nä maalis-kuuta 1934.

Asia: Tanskan tuominsäännöste-
lystä II.

5 65 Sal 34
5/3-34 2 - -

5 C3

Sen johdosta, että valuuttalisanssejä vain varsin niukasti on myönnetty sen jälkeen kuin kirjoitin viimeisen otsakeasiaa koskevan raporttini, kävin eilen asiasta keskustelemassa ulkoasiainministeri Munchin kanssa. Herra Munch lausui aluksi, että Tanskan kauppabalanssi viime aikoina on ollut niin epäedullinen, että lisenssien myöntämistä on täytynt huomattavasti vähentää, mutta hän lisäsi, että voin ja ehkä myös pekonin vienti todennäköisesti kohta tulee antamaan suurempia tuloja, jolloin lisenssejä voidaan antaa runsaammin. Kun huomautin, että meidän pyytämiä lisenssejä kuitenkin olisi myönnettävä, syystä että Suomen tuonti Tanskasta oli melkein yhtä suuri kuin sen vienti sinne, jonka lisäksi tulevat ne huomattavat summat, jotka Tanska ansaitsee suomalaisten tavarain rahdeista, lausui herra Munch, etteivät laskelmia tehtäessä pane täyttä arvoa rahdeista saatuihin tuloihin, johon vastasin, että, vaikka otettaisiinkin huomioon vain osa rahtisummista, niin Suomi maksaa enemmän Tanskalle kuin Tanska Suomelle, jota paitsi Suomesta tuotu tavara suureksi osaksi on raakatavaraa. Herra Munch myön-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

si tämän oikeaksi ja kirjoitti muistiin eräitä tavaralajeja, joista olin puhunut. Sitten hän vielä pyysi, että hänelle lähettäisin luettelon niistä tavaralajeista, joille Suomi oli pyytänyt lisenssejä. Sellaisen luettelon olen hänelle lähettänyt.

Kun keskustelun lopussa olin lausunut, että me mielellämme ostamme tanskalaista tavaraa, edellyttäen, että Tanska lisää ostojaan Suomessa, sekä että Tanskan pitäisi voida vallata eräiden toisten maiden markkinoita Suomessa m.m. alhaisen valuuttansa tähden, lausui herra Munch, että meidän ehkä tulisi ryhtyä neuvotteluihin siitä, kuinka Tanskan ja Suomen välistä kauppaa voitaisiin kehittää. Hän lisäsi kuitenkin, että hän ensin tahtoi harkita kysymystä tarkemmin, ennenkuin ehkä tekee tällaisia neuvotteluja koskevan ehdotuksen.

Kööpenhaminassa, 1 p:nä maaliskuuta 1934.

Rolf Prætorius

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Thesloff.

5/3-34.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KÖPENHAMINASSA

Kööpenhaminassa, 5 p:nä maaliskuuta 1934.

N° 571.

ULKOASIAINMINISTERI.		
N ^o 6 / 65 Sald. 19 34		
8/3-34	N ^o -	LII. /
RYHMÄ	CLASO	ASIA
5	C8	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 3, jonka nimikkeenä on:

Tanskan tuonnin säännöstelystä III.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thors

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Kööpenhamina-ssa 5 p:nä maalisk. kuuta 1934.

Asia: Tanskan tuonnin säännöste-
lystä III.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 6 / 65 Salt. 1934		
8/3-34	No -	L.M. -
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C3	

Raporttissani nro 1 viime helmikuun 23 p:ltä olen huomauttanut voitavan ajatella että, jos kauppasuhteet muihin maihin aiheuttavat tuontilisenssijärjestelmän käytäntöön ottamisen, tanskalaisia voitaisiin taivuttaa myöntämään enemmän valuuttalisenssejä rajoittamalla tanskalaisten tavara-ain tuontia Suomeen. Nyt on helmikuun 28 p:nä annetulla asetuksella kielletty m.m. kookos- ja palmuydinöljyn maahantuonti, ellei tullihallitus määräämnsä ehdoin tuontilupaa myönnä, samalla kuin toisten rasvapitoisten aineiden tuonti kokonaan on kielletty. Kun Tanskasta viime vuosi-
na on tuotu Suomeen huomattavia määriä rasvapitoisia aineita, on mielestäni syytä vakavasti harkita, eikö niiden tuontia voitaisi huomattavasti rajoittaa joko siten, että tuontilisenssejä kiellettäisiin tai siten, että vain osa pyydytyistä lisensseistä myönnettäisiin. Että tällaiset toimenpiteet tuntuvasti koskisivat Tanskan vientiin Suomeen, käy selville seuraavista numeroista, jotka valaisevat öljyjen, rasvojen ja vahojen sekä niistä tehtyjen tuotteiden

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

den tuontia Tanskasta Suomeen, niitä on nimittäin tuotu v. 1929 33,9 milj. markan arvosta, v.1930 38,8 milj., v.1931 17,5 milj., v.1932 26,4 milj. ja v.1933 29,5 milj.

Ymmärtääkseni olisi vielä enemmän syytä ruveta tässä kysymyksessä olevien lisenssien kieltämiseen tai rajoittamiseen sen tähden, että ulkoasiainministeri Munch, kuten raportissani N:o 2 t.k:n l p:ltä olen tiedoittanut, minulle on lausunut tahtovansa harkita kysymystä, tulisiko meidän ryhtyä neuvotteluihin siitä, kuinka Tanskan ja Suomen välistä kauppaa voitaisiin kehittää. Lisenssien kieltäminen voisi aiheuttaa sen, että herra Munch päättää ehdottaa neuvotteluja, ja meidän asemamme on parempi, jos aloite on kokonaan Tanskan, kuin jos meidän puoleltamme tiedustellaan, mihin johtopäätökseen herra Munch harkitsaan asiaa on tullut.

Raf Thule

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA: _____

Hörsenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Thesleff.

9/3-34.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

KÖPENHAMINASSA

N° 626.

Kööpenhaminassa, 9 p:nä maaliskuuta 1934.

ASIAINT		
7	65 Sal	34
12/3-34	N ^o -	1
5	C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Sean täten kunnioittaen lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 4, jonka nimikkeenä on:

Työtaistelun uhka.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thorsen

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Kööpenhamina-ssa 9 p:nä maalis-kuuta 1934.

Asia: Työtaistelun uhka.

7. 65 Sal 37

12/3-34

5 CB

Heti kun työsulkujen ja lakkojen kieltoa koskevan lain voimassaoloaika oli kulunut loppuun, julkaisi Tanskan työnantajayhdistys viime helmikuun 4 p:nä ensimmäisen työsulkuvaroituksen. Myöhemmin on se julkaissut toisen. Vastauksena näille ovat ammattiyhdistykset julkaisseet lakkovaroituksia, uhaten lakoilla ammateissa, joi- ta työnantajayhdistys oli tahtonut pitää taistelun ulko- puolella. Näin ollen käy työtaistelu, jos siitä tulee tosi, varsin suureksi, kohdistuen n. 120,000 työmieheen.

Vaikka siis taistelu, jos siihen ryhdytään, suu- resti tulee järkyttämään yhteiskuntaa, on täällä uhkaan suhtauduttu merkillisen tyynesti. Ei ole tahdottu uskoa taistelun syntyvän. Osaksi on oltu vakuutettuja siitä, että pääministeri Stauning tunnetulla sovittelutaidollaan järjestää asian, osaksi on pidetty niitä syitä, jotka pu- huvat työtaistelun puhkeamista vastaan niin painavina, että sen tähden on pysytty levollisina.

Ja tunnustaa täytyy, että on vaikeata käsittää,

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi- tuksiin.

että nyt tahdottaisiin ryhtyä suureen työtaisteluun. Toiselta puolen toimivat useimmat teollisuuden haarat ankaran tuontisäännöstelyn suojaamina varsin menestyksellisesti. Toiselta taas ovat työpalkat erinomaisen korkeita. Ja vielä. Julkaistessaan työnsulkuvaroituksen ovat työnantajat ensi sijassa syyksi maininneet sen kilpailun, jota järjestäytymättömät työnantajat harjoittavat, he kun saavat työmiehiä - järjestyneitäkin - melkein puolelta siitä palkasta, jonka järjestäytyneet työnantajat maksavat. Työsulku pantaisiin näin ollen toimeen sen tähden, että maksetaan liian alhaisia palkkoja. On siis tosiaan niin paradoksaalista, että työnantajat uhkaavat työsululla syystä että kaikki työnantajat eivät maksa määrättyjä minimipalkkoja. Ja edelleen. Jos työsulku pannaan toimeen, niin ne, jotka siitä välittömästi voivat hyötyä ovat järjestäytymättömät työnantajat, jotka sellaisissa olosuhteissa ehkä saavat entistä enemmän työtä.

Työselkkauksen puhkeamisen puolesta puhuu toiselta puolen, että ammattiyhdistysten kassavarat lienevät pieniä, jonka tähden eräät työnantajat pitävät aikaa sopivana taistelulle työpalkkojen alentamiseksi, työpalkkojen, jotka ovat Euroopan korkeimpia.

Helmikuun 26 p:nä puuttui asiaan valtion sovittelumies, ja aluksi näyttivät sovittelumahdollisuudet pieniltä. Parina päivänä kuun vaihteessa, mutta vain parina, oltiinkin täällä eräissä piireissä vähän levottomia. Niinpä esim. eräs arvovaltainen hallituksen jäsen, joka rupesi keskustelemaan kanssani asiasta, lausui, ettei voi-

tu tietää voitaisiinko selviytyä taistelutta, mutta hän lisäsi, että hätätilassa hallituksen kai oli puututtava asiaan, jotta se saataisiin järjestetyksi lainsäädäntöteitse. Yleensä ollaan kuitenkin sitä mieltä, ettei tällaiseen menettelyyn tänä vuonna turvauduta.

Tulevalla viikolla saadaan luultavasti nähdä voidaanko, niinkuin yleisesti uskotaan, saada aikaan sovinto vai joudutaanko varsin suureen työtaisteluun.

Rolf Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön rap. n:o 5.

Ministeri Thesleff.

16/3-34.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KÖPENHAMINASSA

Kööpenhaminassa, 16 p:nä maaliskuuta 1934.

N:o 682.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
8/66 Sal		34
19/3-34	50 -	1
SYYSKÄ	OSASTO	ADIA
5	Os	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin
lähettää Kööpenhaminan lähetystön ra-
portin N:o 5, jonka nimikkeenä on:

Tanskan tuonnin säännöstelys-
tä IV.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Roy Merila

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Kööpenhamina-ssa 16 p:nä maalis-kuuta 1934.

Asia: Tanskan tuonnin säännöste-
lystä IV.

KÖÖPENHAMINA	
8 66 Sal	34
19/5-34	5 - -
5	03

Kun raportissani N:o 3 tämän maaliskuun 5 p:ltä huomautin olevan syytä harkita, eikö helmikuun 28 p:nä annetun asetuksen nojalla öljyjen tuontia Tanskasta olisi rajoitettava, jotta ehkä helpommin voisimme saada tuontilisenssejä Suomesta vietäville tavaroille, perustelin huomautukseni sillä että, kuten eräissä raporteissani olen tiedoittanut, valuuttalisenssejä oli kovin niukasti myönnetty. Viimeksi kuluneella viikolla on kuitenkin käänös parempaan päin tapahtunut ainakin faneerin tuontiin nähden, sillä lähetystön ponnistuksien tuloksena on ollut, että suomalaiselle tavaralle on myönnetty huomattavia lisenssejä. Pidän asianmukaisena mainita tämän, jotta perusteluni joka kohdassa olisivat täsmällisiä, mutta siitä huolimatta että lisenssejä on myönnetty on ymmärtääkseni edelleen syytä - ellei sellainen toimenpide ole vahingoksi taloudellisen elämän kehitykselle - suunnitella öljyjen tuonnin rajoittamista, koska on niin, ettei kaikkiin

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

niihin lisenssipyyntöihin, joihin lähetystön puolelta on puututtu, ole suostuttu, puhumattakaan ettei lähetystö ole saanut tietoja kaikista pyynnöistä, sekä koska on varsin mahdollista, että lisenssejä taas ruvetaan kieltämään yhtä paljon kuin tämän vuoden ensimmäisillä viikoilla.

Väärinkäsityksen välttämiseksi lisää, etten ole päässyt selville siitä, että Suomelta olisi kielletty enemmän lisenssejä kuin muilta mailta. Tavatessani virkaveljiäni saan miltei aina kuulla, kuinka paljon vaikeuksia, kiusaa ja vaivaa heillä on vallalla olevasta lisenssijärjestelmästä.

Roy Theobald

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: ..... 5.

OSASTO: ..... 43.

ASIA: .....

Käpyhaminassa olevan lähetystön rap. n:o 6.

Ministeri Cheslaff.

26/3-34.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KÖPENHAMINASSA

Kööpenhaminassa, 26 p:nä maaliskuuta 1934.

N° 713.

ULKO.		
9 66 Sal		34
3/4-34	2 -	1
ETELÄ	OSASTO	ASIA
5	COB	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavin lähettää
Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 6, jon-
ka nimikkeenä on:

Pääministeri Stauningin lausunto
taloudellisesta neuvottelukunnasta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thorsen

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Kööpenhamina- ssa 26 p:nä maalisk. kuuta 1934.

Asia: Pääministeri Stauningin
lausunto taloudellisesta neuvot-
telukunnasta.

ULKOASIA
 9 66 Sal 34
 3/4-34
 5 C3

Tämän maaliskuun 24 p:nä piti pääministeri Stauning ylioppilasyhdistyksen kokouksessa esitelmän valtiosäännön muuttamisesta. Edeltäpäin voi otaksua, että hän ensi sijassa tulisi puhumaan landstingetin lakkauttamisesta ja niin tapahtuikin. Mutta tässä yhteydessä hän toi esiin suunnitelman, josta ainakaan minä en tiedä hänen ennen puhuneen. Hän lausui nimittäin puoltaessaan yksikamarijärjestelmää: Mutta jos nyt tosiaankin tahdotaan vielä enemmän varmuutta sille, että asiallisiin näkökohtiin kiinnitetään huomiota, voitaisiin luonnollisesti luoda uusi neuvoa-antava elin eduskunnan yhteyteen. Taloudelliset järjestöt, pankit ja muut voisivat aivan hyvin muodostaa rigsdagenin osan, joka suojelisi taloudellista elämää yllätyksiltä, joita ilmeisesti pelätään. Sellaiselle talousneuvostolle, taloudelliselle valiokunnalle tai käräjille voitaisiin kaikki tärkeät kysymykset lähettää lausunnon antamista varten. Lyhyissä käsittelyissä pääsisivät nämät asioihin perehtyneet valiokunnan jäsenet selville lakieh-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Kööpenhamina-ssa 26 p:nä maaliskuuta 1934.

Asia: Pääministeri Stauningin
lausunto taloudellisesta neuvot-
telukunnasta.

ULKOASIA
9 66 Sal 34
3/4-34
5 C3

Tämän maaliskuun 24 p:nä piti pääministeri Stauning ylioppilasyhdistyksen kokouksessa esitelmän valtiosäännön muuttamisesta. Edeltäpäin voi otaksua, että hän ensi sijassa tulisi puhumaan landstingetin lakkauttamisesta ja niin tapahtuikin. Mutta tässä yhteydessä hän toi esiin suunnitelman, josta ainakaan minä en tiedä hänen ennen puhuneen. Hän lausui nimittäin puoltaessaan yksikamarijärjestelmää: Mutta jos nyt tosiaankin tahdotaan vielä enemmän varmuutta sille, että asiallisiin näkökohtiin kiinnitetään huomiota, voitaisiin luonnollisesti luoda uusi neuvoa-antava elin eduskunnan yhteyteen. Taloudelliset järjestöt, pankit ja muut voisivat aivan hyvin muodostaa rigsdagenin osan, joka suojelisi taloudellista elämää yllätyksiltä, joita ilmeisesti pelätään. Sellaiselle talousneuvostolle, taloudelliselle valiokunnalle tai käräjille voitaisiin kaikki tärkeät kysymykset lähettää lausunnon antamista varten. Lyhyissä käsittelyissä pääsisivät nämät asioihin perehtyneet valiokunnan jäsenet selville lakieh-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

dotusten kantavuudesta ja heidän mietintönsä tulisivat sen jälkeen olemaan ohjauksina eduskunnalle.

Pääministerin esitelmän johdosta syntyi vilkas keskustelu, johon etupäässä ottivat osaa eräät rigsdagin jäsenet. Sanomalehtien selostuksista ei käy selville, että kukaan olisi kannattanut hänen taloudellista neuvottelukuntaa koskevaa ehdotustaan, mutta sitä vastoin kyllä että pari puhujaa oli sitä vastustanut, huomauttaen toinen, että eduskunnassa oli tarpeellinen asiaintuntemus, toinen että neuvottelukunnasta tulisi poliittisia näkökohtia silmällä pitäen kokoonpantu elin.

Toistaiseksi en ole voinut huomata, että mikään sanomalehti olisi kirjoittanut herra Stauningin tässä mainitun lausunnon johdosta.

Siihen nähden että Tanskan sosialistisen pääministerin lausunto juuri näinä aikoina meitä voi kiinnostaa, seuraa tässä liitteenä lausunnon tanskankielinen teksti.

Kööpenhaminassa, 26 p:nä maaliskuuta 1934.

Rolf Thorsen

L i t t e l .

-"Men vil man endelig have endnu mere Sikkerhed for Adgang til saglige Synspunkter, saa kunde man selvfølgelig skabe et nyt raadgivende Element i Tilslutning til Rigsdagen.

Erhvervsorganisationer, Banker og andre kunde meget godt danne en sagkyndig Afdeling af Rigsdagen, som sikrede Erhvervslivet imod Overraskelser, som de synes at befrygte.

Til et saadant Erhvervsraad eller økonomisk Udvalg eller Ting kunde alle disse betydende Sager gaa til Erklaring. Igennem korte Forhandlinger vilde disse sagkyndige Raadsmedlemmer komme til Klarhed over Rækkevidden af Lovforslag, og deres Betankninger vilde derefter være vejledende for Rigsdagen."

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: ..... 5.

OSASTO: ..... 83.

ASIA: .....

Kööpenhaminassa olevan lähetystön rap. n:o 7.

Ministeri Thesleff.

27/3-34.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KÖPENHAMINASSA

Kööpenhaminassa, 27 p:nä maaliskuuta 1934.

N° 724.

10	66	Sal	34
3/4-34	3	-	1
5	03		

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 7, jonka nimikkeenä on:

Lähetystöjen sekaantuminen Tanskan valuuttalisenssiasioihin.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Herra Ulkoasiainministeri

A. H a c k z e l l,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Kööpenhamina-ssa 27 p:nä maaliskuuta 1934.

10 66 Sal 34

Asia: Lähetystöjen sekaantuminen
Tanskan valuuttalisenssiasioihin.

3/4-34

5 C³

Kööpenhaminan pörssin vuosikokouksessa t.k:n 20 p:nä otti Folketing'in jäsen Prieme puheeksi ulkomaalaisten lähettiläiden sekaantumisen Tanskan kaupallisiin asioihin, lausuen, että siitä on tehtävä loppu, ja hänen lausuntoonsa yhtyi tukkukauppias Sörensen, joka leimasi sekaantumista pahennusta herättäväksi samalla kun hän kuitenkin tunnusti, "at man ikke har undladt herhjemme fra at provokere til en saadan Indblanding". Nyt on sanomalehti Børsen t.k:n 25 p:nä ottanut asian puheeksi kirjoituksessaan "Gesandtskabernes Indblanding", jossa se ankarasti tuomitsee niitä tanskalaisia liikkeitä, jotka saadakseen valuuttalisenssejä kääntyvät lähetystöjen puoleen, lausuen että sellainen kääntyminen "er et uhyggeligt Vidnesbyrd om, hvor langt man efterhaanden er kommet ud paa dette Omraade", ja lisäten: "mod den Fremgangsmaade, at danske Borgere henvender sig til fremmede Magters hervarende Repræsentanter med Beklagelse over danske Forhold kan ikke stærkt nok advares".

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Huolimatta yllä referoidusta kritiikistä aion edelleen hoitaa valuutta-asioita samalla tapaa kuin tähänkin asti, siis "sekaantumalla Tanskan kaupallisiin asioihin", sillä sellainen sekaantuminen on monessa tapauksessa johtanut hyvään tulokseen. Ja niin kauan kuin Tanskan ulkoasiainministeriö suostuu käyttämään vaikutusvaltaansa näissä asioissa, ei lähetystön ole syytä pelätä kritiikkiä. Toinen asia on, jos importöörit sitä peläten eivät uskalla kääntyä lähetystön puoleen, mutta luultavaa on, että he, tuskastuneina sen johdosta että lisenssejä evätään, edelleen asettuvat lähetystön kanssa yhteyteen, jos kohta ehkä suurempaa varovaisuutta noudattaen. Joka tapauksessahan ne voivat järjestää asian niin, että asiasta tiedoittavat suomalaiselle exportöörille, joka sitten kääntyy lähetystön puoleen.

Kööpenhaminassa, 27 p:nä maaliskuuta 1934.

Roy Preben

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähetystön rap. n:o 8.

Ministeri Thesleff.

28/3-34.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KÖPENHAMINASSA

Kööpenhaminassa, 28 p:nä maaliskuuta 1934.

N° 749.

11 66 Sal 34
3/4-34 N^o - LML 1

5 C3

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 8, jonka nimikkeenä on:

Työrauha taattu.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Herra Ulkoasiainministeri

A. H a c k z e l l,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Kööpenhamina-ssa 28 p:nä maalis-kuuta 1934.

Asia: Työrauha taattu.

11 / 66 Sal. 34

3/4-34

5 C 3

Kuten raporttissani N:o 4 t.k. 9 p:ltä tiedoitin, pidettiin täällä miltei varmana, ettei työselkkausta synnyisi, ja t.k. 26 p:nä ilmoittivat sekä työnantajat että työläiset, että he hyväksyivät valtion sovittelumiehen t.k. 14 p:nä tekemän ehdotuksen. Hyväksymisen puolesta antoivat työläiset 121,000 ääntä, kun sitä vastaan äänesti 35,700 työläistä, joiden joukossa luultavasti kaikki kommunistit. Työnantajien äänistä ei ole täsmällisiä tietoja, ilmoitetaan vain että 4/5 heistä äänestivät ehdotuksen puolesta.

Uusi sopimus on voimassa yhden vuoden. Sen tärkein kohta on luultavasti se, joka ammattiyhdistyksiin kuuluvilta työläisiltä kieltää oikeuden tehdä työtä järjestäytymättömien työnantajien luona alemmilla palkoilla kuin tariffeissa määrätyillä. Tärkeä työnantajien kannalta olisi myös se kohta, jossa säädetään, että voidaan asettaa lautakuntia, joiden tehtävänä on koettaa ehkäistä järjestäytymättömien työnantajien kohtuutonta

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kilpailua, mutta kysymyksen alaista on, voivatko tällaiset lautakunnat saada mitään aikaan.

Työläisten kannalta on epäilemättä tärkeintä, että palkat pysytellään entisellään.

Paljoa eivät työnantajat siis saaneet aikaan työnsulkuvaroituksensa kautta, ja kysyä täytyy menettelivätkö he harkitusti, kun sen antoivat. Heidän joukossaan lieneekin varsin useita, jotka vastenmielisesti hyväksyivät sopimuksen, suostuen siihen vain sen tähden että - myöhään - ymmärsivät, etteivät voineet saada aikaan toivomuksiaan enemmän vastaavaa.

Vaikka työrauha nyt suurin piirtein on taattu vuodeksi, on kuitenkin mahdollista, että selkkauksia voi syntyä teurastuslaitoksissa.

Kööpenhaminassa, 28 p:nä maaliskuuta 1934.

Rolf Thuesen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähetystön rap. n:o 9.

Ministeri Theslöff.

13/4-34.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
KÖPENHAMINASSA

Kööpenhaminassa, 13 p:nä huhtikuuta 1934.

Nr 805.

13	67	Sal	34
16/4-34	2	-	1
5	C	3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin № 9, jonka nimikkeenä on:

Merimieslakosta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Herra Ulkoasiainministeri

A. H a c k z e l l,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Kööpenhamina-ssa 13 p:nä huhti-kuuta 1934.

Asia: Merimieslakosta.

13 67 Sal 34
16/4-34 - -

5 C3

Tanskan merimiesten ja lämmittäjien antama lakojulistus ei täällä herättänyt levottomuutta, varsinkaan kun vakinainen pakkotuomio-tuomioistuin oli antanut päätöksen, jonka mukaan se oli laiton. Niin tottuneita ollaan täällä siihen, että työselkkaukset viime tiimassa saadaan järjestetyiksi, ettei juuri kukaan uskonut lakon puhkeavan. Ja kun se sitten eilistä vastaisena yönä kuitenkin oli puhjennut, ei eilen aamupäivällä vielä ollut levottomia, oltiin vakuutettuja siitä, ettei lakosta tulisi efektiivistä, sillä yleisen käsityksen mukaan työvoimaa oli helposti saatavana. Päivän kuluessa muuttui kuitenkin asema, eräitten laivojen oli jäätävä satamaan ja illalla syntyi kahakoita toiselta puolen lakkoilevien merimiesten ja katuyleisön ja toiselta puolen poliisin välillä. Olin illalla Ranskan lähetystössä, joka on Kongens Nytorvin varrella. Kun oli noustu pöydästä ja katsottiin torille, näimme kuinka poliisiketjut puhdistivat torin. Voin huomata, että eräät sangen huomattavissa a-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

semmissä olevat tanskalaiset kävivät varsin synkiksi, ja sain sen käsityksen, että tämä ei johtunut vain mella-koista vaan niistä tiedoista, joita iltapäivän kuluessa olivat saaneet. Joku heistä lausui suoraan, että ilmeisesti oltiin oltu liian optimistisia.

Ja tänään saapuneet tiedot antavat tukea sille käsityskannalle, että huolestumiseen on syytä. Aalborgissa ovat satamatyömiehet ruvenneet lakkoon. Esbjergistä, suuresta vientisatamasta, ovat tiedot ristiriitaisia, mutta epäilemättä sielläkin on koetettu estää tavarain lastausta. Jos käy niin että satamatyöläiset julistavat sympatialakon, muuttuu asema sangen arveluttavaksi, Tanskan vienti kun pääasiallisesti on jalostettuja maataloustuotteita.

Huomenna ratkaistaan myös kysymys, ryhtyvätkö teurastuslaitosten työmiehet lakkoon. Syynä siihen on silloin, samoin kun merimiesten lakon, palkkakysymys. Mutta molemmat lakot ovat kuitenkin syvimmiltään pahanluontoisia, kommunistien aikaansaamia, sitä mieltä ovat muutkin kuin oikeistolaiset. Ja kysyä voi, eivätkö ne ole yhteydessä toistensa kanssa. Ne tähtäävät arimpaan kohtaan, sianlihan vientiin Englantiin, jonka vuotuinen arvo on 500 miljoonaa kruunua eli 5 miljardia Suomen markkaa.

On luultavaa, että vain pienet vähemmistöt ovat aikaansaaneet merimiesten ja lämmittäjien lakot. Lakkoilijoiden ammatin laadusta johtuu, että kokouksissa, joissa

lakot päätettiin, olivat läsnä vain pienet murto-osat kaikista ammattiyhdistyksiin kuuluvista. Ja siten ta-
pahtui, että lakot syntyivät vaikka niiden julistami-
sen puolesta äänesti vain 10% ja 16% ammattiyhdistyk-
siin kuuluvista. Näiden joukossa oli paljon työttömiä
ja kommunisteja.

Tulee olemaan mielenkiintoista nähdä, kuinka
Stauningin hallitus tämän asian hoitaa.

Kööpenhaminassa, 13 p:nä huhtikuuta 1934.

Rolf Thesler

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃.

ASIA: _____

Köpenhaminassa oleva Lähtökortti n:o 10.

Ministeri Thorsleff.

28/4 1934.

N° 881.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
19 66	Sal.	34
3/5-34	N ^o	
	OSASTO	
5	C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 10, jonka nimikkeenä on:

Työrauha palautettu.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thelen

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 10.

Kööpenhamina-ssa 28 p:nä huhti-kuuta 1934.

Asia: Työrauha palautettu.

13 66 Re. 34
3/5.34
5 03

Merimieslakko ja teurastuslaitosten työmiesten lakko, joiden puhkeamisesta tiedoitin raportissani t.k. 13 p:ltä, samoinkuin vähän myöhemmin puhjennut kokkien lakko, on nyt saatu loppumaan, ja on työhön palattu miltei samoin ehdoin kuin ennen. Palkankorotuksia ei ole saatu aikaan. Kun Suomen lehdissä on ollut tarkkoja tietoja näistä lakoista, ei minulla ole syytä ruveta niitä seikkaperäisesti selostamaan, vaan rajoitun sen tähden eräisiin yleistä laatua oleviin huomautuksiin.

Ensiksikin on todettava, että Tanskan sosiaalidemokraattinen hallitus johdonmukaisesti ja päättävästi huolehti siitä, että järjestystä ylläpidettiin. Voipi sanoa, että hallitus oli päättäväisempi kuin eräät työntantajat merimieslakon ensi päivinä. Hallituksen radikaaliseen vähemmistöön kuuluva oikeusministeri Zahle - sota-ajan pääministeri - huolehti siitä että poliisivoimia oli siellä, missä niitä tarvittiin, ja että ne lujuudella ylläpitivät järjestystä ja suojelivat työhaluisia, ja

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

epäilemättä hän toimi hyvässä yhteisymmärryksessä pääministeri Stauningin ja hallituksen muiden jäsenten kanssa. Jos poliisia jostain on moitittava, niin olisi siitä, että se Esbjergissä ehkä vähän liian kovakouraisesti suoritti tehtävänsä. Myös sosialidemokraattinen lehdistö esiintyi vankkana yhteiskuntajärjestyksen puolustajana.

Merimieslakko oli laitton, eikä sen murtamiseen tarvittu ryhtyä mihinkään erikoistoimenpiteisiin. Yhteiskunta sen tuomitsi, työhaluisia oli riittävästi ja heitä suojeltiin. Työhön ryhtymistä voi verrata kypsän hedelmän puusta putoamiseen.

Toisin oli laita teurastajien lakon. Se oli täysin laillinen, eikä sitä moraalisesti voitu tuomita, joskin pidettiin selvänä, että senkin takana etupäässä olivat kommunistit. Ellei olisi ryhdytty ihan erikoisiin toimenpiteisiin, olisi se voinut jatkua kauan. Se saatiin loppumaan lainsäädäntöteitse, ja laki säädettiin niin nopeasti, etten muista missään sellaista nopeutta lainsäädännössä huomanneeni.

Puolenpäivän aikaan perjantaina t.k. 20 p:nä antoi hallitus rigsdagille esityksen laiksi pakkotuomioista teurastuslaitosten työmiesten lakkoasiassa. Saman päivän kuluessa oli esitys kolmessa käsittelyssä sekä folkettingetissä että landstingetissä, niin myös asianomaisessa valiokunnassa, ja ennen puoliyötä oli laki - huolimatta siitä, että puolueista vain pieni radikaalinen vasemmisto periaatteellisesti kannattaa pakkotuomioita

työriidoissa - hyväksytty (folketingetissä kaikilla äänillä yhtä vastaan kahden pidättäytyessä äänestämistä, landstingetissä yksimielisesti). Seuraavana aamuna määrättiin pakkotuomioistuimen jäsenet (kaksi oikeusneuvosta ja yksi ylioikeuden presidentti), jotka heti ryhtyivät toimimaan, kuulustellen riitapuolten edustajia. Kun yksi työnantajien edustajista edellisellä päivänä oli matkustanut Horsensiin, lähetettiin lentokone häntä noutamaan. Jo seuraavana päivänä - sunnuntaina - antoi tuomioistuin väliaikaisen päätöksen, määräten että työhön teurastuslaitoksissa oli ryhdyttävä tiistai-aamuna, ja maanantaina annettiin lopullinen perusteltu päätös. Tiistai-aamuna olivat työt teurastuslaitoksissa käynnissä.

Ettei näin ripeästi voitiin toimia, johtui Tanskan parlamenttaariselle elämälle ominaisesta tavasta. Täällä järjestetään nimittäin varsin usein asiat niin, että ne ratkaistaan ennenkuin itse rigsdag virallisesti niihin puuttuu. Näin on tapahtunut erittäinkin siinä aikana, jona Stauning on ollut pääministerinä. Kun on kysymys jostaan tärkeästä ratkaisusta, kutsuu hän luokseen parlamenttaaristen ryhmäin esimiehet ja sopii heidän kanssaan ratkaisusta. Sitten vasta annetaan esitys eduskunnalle, joka useimmissa tapauksissa ei voi tehdä muuta kuin antaa hyväksymisensä edeltäpäin ratkaistulle asialle.

Niin tapahtui tässäkin tapauksessa. Puolueiden johtajat olivat sopineet asian, mutta muut rigsdagin jäsenet eivät siitä tietäneet mitään, ennenkuin esitys an-

nettiin. Että asia järjestettiin niin erinomaisen nopeasti, johtui siitä että kiireellinen käsittely oli ihan välttämätön, sillä oli olemassa vaara, että Tanskan pekonin vienti Englantiin kärsisi ei vain lakon aikana, vaan että se lakon loputtuakin tulisi olemaan pienempi kuin nykyään. Mikäli luulen tietäväni, ei tosin Englannin täällä oleva lähettiläs asiaan puuttunut, mutta tunnettu asia on, että Englannin hallitus kääntyi Tanskan Lontoon lähettiläänsä puoleen tiedustellen, voiko Tanska lähitulevaisuudessa viedä Englantiin ne 62% Englannin pekonintuonnista, jotka sille on varattu. Kielteisessä tapauksessa oli Englannin hankittava puuttuva määrä ensi sijassa Hollannista ja Puolasta. Tämä selittää niin harvinaisen nopean toiminnan, ja jo päivää sen jälkeen kuin hallitus oli antanut esityksensä, saattoi Tanskan Lontoon lähettiläs ilmoittaa Englannin hallitukselle, että teurastuslaitosten työmiesten lakko päättyy ja että Tanska edelleen voi Englantiin lähettää sovittun määrän pekonia.

Saavutettuja tuloksia on pidettävä porvarillisen yhteiskunnan ja sosialidemokraattisen hallituksen voittona. Raja kommunistien ja muiden puolueiden välillä on käynyt entistä selvemäksi. Ansio on ensi sijassa pääministeri Stauningin, ja luultavaa on, että hänen asemansa on vahvistunut, sikäli kun puoluenäkökoh-

dat sellaista sallivat. Valtava osa työmiehiä on myös näyttänyt omaavansa kypsyneisyyttä tai ainakin käsittävänsä, että työpalkat Tanskassa ovat varsin korkeat.

Kööpenhaminassa 28 p:nä huhtikuuta 1934.

Rolf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: ..... 5.

OSASTO: ..... 63.

ASIA: .....

Köpenhaminassa olevan lähetystön rap. n:o 11.

Ministeri Chesley.

3/5-34.

Kööpenhaminassa, 4 p:nä toukokuuta 1934.

N° 919.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
14/67 Sal		34
7/5-34	30 -	1
5	C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 11, jonka nimikkeenä on:

Tuontilisenssit.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thelning

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Kööpenhamina-ssa 3 p:nä touko-kuuta 1934.

Asia: Tuontilisenssit.

14/67 Sal 34
7/5-34 - -
5 C3

Kun olin todennut, että tuontimme Tanskasta vuoden ensimmäisenä neljänneksenä verrattuna edellisten vuosien tuontiin samana aikana oli kasvanut enemmän kuin vientimme Tanskaan, joka sekin on kasvanut, kävin eilen ulkoasiainministeri Munchin puheilla näyttämässä asiaa valaisevia numeroita ja pyytämässä, että niihin kiinnitettäisiin huomiota lisenssejä myönnettäessä. Herra Munch lausui varovasti, että heidän oli tapana kiinnittää huomiota tällaisiin tosiseikkoihin, mutta mitään positiivista en häneltä saavuttanut. Kuitenkin pyysi hän saada pitää laatimani taulukot, joihin olin ottanut numeroita sekä Suomen että Tanskan kauppatilastosta.

Viime aikoina ei lähetystölle ole esitetty valituksia sen johdosta, että lisenssejä olisi kielletty. Tämä johtuu epäilemättä ensi sijassa siitä, että on kulunut pitkä aika siitä kuin lisenssejä myönnettiin vuoden ensimmäisiksi neljäksi kuukaudeksi, mutta osaksi ehkä myös siitä, että on leimattu miltei rikolliseksi, että tanskalaiset importöörit kääntyvät lähetystöjen puoleen.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Ollessani pari viikkoa sitten ulkoasiainministeriön taloudellisen osaston päällikön, ministeri Mohrin puheilla, soitti hänelle joku henkilö puhuen lisenseistä. Kuulin silloin, että herra Mohr lausui olevan välttämätöntä, että tehdään loppu importöörrien juoksemisesta lähetystöissä (at Importørerne løber i Gesandtskaberne). Ja hän lisäsi, että eräs lähettäjä hänelle oli vakuuttanut, ettei koskaan käänny valuuttakonttorin puoleen, mutta että hän pari päivää myöhemmin oli todennut, että sama lähettäjä oli pyytänyt lisensejä valuuttakonttorilta.

Kun puhelu oli loppunut, sanoin etten ollut voinut olla kuulematta mitä herra Mohr oli lausunut, ja huomautin, etten koskaan ollut suoraan käännyt valuuttakonttorin puoleen ja että vastedeskin aina aioin vaimata ulkoasiainministeriötä lisenssiasioissa. Lisäsin, ettei ymmärtääkseni ollut mitään ei-korektia siinä, että tanskalainen importööri ilmoittaa suomalaiselle myyjällesyyn, minkä tähden hänen on luovuttava suunnitellusta kaupasta, että suomalainen exportööri asiasta tiedoittaa lähetystölle ja että lähetystö sitten, jos se katsoo olevan syytä, asiassa kääntyy ulkoasiainministeriön puoleen, ja huomautin, että, kun lähetystö aina kääntyy ministeriön puoleen eikä valuuttakonttorin, ministeriö tarkoitan voi seurata kaikkia tapauksia, joissa pyydetään muutosta valuuttakonttorin päätöksiin. Tätä vastaan ei herra Mohr väitellyt.

Olen sen tähden toivonut, että tässä mainitsemaani menettelytapaa edelleen voidaan noudattaa. Kuitenkaan en ole voinut olla kiinnittämättä huomiota päätöslauselmaan, jonka Grossist-Sammenslutningen hyväksyi vuosikokouksessaan viime huhtikuun 30 p:nä, siinä kun m.m. lausutaan: "Vi protesterer imod, at undenlandske Fabrikanter og Exportører ved Hjælp af de hervarende Landes Legationer skaffer sig Fordele ved Midler, som danske Importører er afskaarne fra at benytte...."

On mahdollista, että lisenssiasiain hoitaminen käy entistä vaikeammaksi.

Köpenhaminassa, 3 p:nä toukokuuta 1934.

Rolf Thuesen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: J.

OSASTO: 63.

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön rap. n:o 12.

Ministeri Thesleff.

17/5-34.

LÉGATION DE FINLANDE

Kööpenhaminassa, 17 p:nä toukokuuta 1934.

N° 1032.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
15/67 Sel D. 10 34		
22/5-34	9 -	LII 1
TYÖLÄ	LOKATO	ALUE
5	C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan taten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 12, jonka nimikkeenä on:

Slagelse'n kokous.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Roy Thomsen

Herra Ulkoasiainministeri A. Hackzell

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

Kööpenhamina-ssa 17 p:nä touko-kuuta 1934. 15/67 Sal. 34

Asia: Slagelse'n kokous.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
22/5-34	5	-
5	C3	

Sunnuntaina t.k. 13 p:nä Slagelse'ssa pidetty pulakokous antoi huomattavaa valaistusta Tanskan pulaliik-
keille.

On yleisesti uskottu, että Tanskan pulaliikkeet -
"Jord, Arbejde, Kapital", "Landbrugernes Sammenslutning" ja
"Randersbevegelsen" - eivät olleet natsiliikkeitä, vaan
että ne vain olivat ilmaisuja taloudellisesta tyytymät-
tömyydestä. Samoin uskottiin ihan yleisesti, että täällä
varsinaisia natseja oli varsin vähän. Ilmeistä on ol-
lut, että pulaliikkeisiin osaaottavat suurimmaksi osaksi
ovat kuuluneet venstrepuolueeseen, joka kuten tunnettu
täällä on vanhoillinen maalaispuolue, ja on näitä pula-
liikkeitä pidetty vaarallisina tälle suurimmalle opposi-
tiopuolueelle ja sen koossapysymiselle.

Nämä liikkeet olivat kutsuneet kokoon suuren
kokouksen Slagelse'hen neuvottelemaan ja päättämään yh-
teisestä toiminnasta, jonka lähimpänä päätarkoituksena luul-
tavasti tuli olla talonpoikaismarssin järjestäminen vaa-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

timaan kuninkaalta erinäisiä taantumuksellisia uudistuksia ja toimenpiteitä, "Kamp mod Systemet". Ennakkotietojen mukaan saapuisi kokoukseen lähes 20,000 osanottajaa. Yleisen käsityksen mukaan eivät tanskalaiset kansallissosialistit kokouksessa tulisi näyttämään huomattavaa osaa, koska niitä, kuten sanottu, arveltiin olevan varsin vähän, vaan uskottiin että kokouksesta tulisi pulakokous, jossa taloudellisissa vaikeuksissa taistelevat velkaantuneet maanviljelijät toisivat ilmi tyytymättömyytensä.

Näin ei kuitenkaan käynyt. Ensiksikään ei osanotto kokoukseen ollut lähimainkaan niin suuri kuin oli odotettu ja kokouksen järjestäjien taholta luullut. Tarkkoja tietoja osanottajien luvusta ei ole. Toisten lehtien mukaan niitä oli vain 1500, toisten 3000 ja toisten 4000 à 5000. Ilmeisesti olivat maltillisemmat ainekset vetäytyneet syrjään, jättäen kokouksen pitämisen miltei puhtaasti kansallissosialistisille aineksille. Paitsi velkaantuneita maanviljelijöitä oli saapuvilla pappeja, maa-aateliston jäseniä ja entisiä kommunisteja.

Toiseksi muodostui kokouksesta täydellinen natsikokous. Pidetyt puheet hehkuivat natsismia ja saksalaisia esimerkkejä seurattiin. Hakaristi nähtiin yleisesti ja Horst Wessel-laulua laulettiin useampaan kertaan.

Lopputuloksena oli, että päätettiin kerätä nimiä kuninkaalle lähetettävän adressin alle, jossa vaaditaan eduskunnan hajoittamista, syystä ettei se muka enää e-

dusta kansan tahtoa.

Talonpoikaismarssista ei puhuttu, arvattavasti sen tähden että osanotto kokoukseen ei ollut suurempi.

Toistaiseksi on mahdotonta lausua mielipidettä siitä, onko Slagelse'n kokouksella merkitystä siinä suhteessa, että se antaa vauhtia natsiliikkeen kehitykselle, jonka mahdollisuudet Tanskassa eivät liene suuret. Sitä vastoin lienee epäilemätöntä, että sen merkitys venstrepuolueelle on melkoinen, sikäli että tästä lähtien raja on selvempi venstrepuolueen ja natsiluontoisten puolaliikkeiden välillä. Että Slagelse'n kokoukseen ei saapunut enemmän osanottajia, on epäilemättä ollut venstrepuolueelle mieluista todeta.

Kööpenhaminassa, 17 p:nä toukokuuta 1934.

Rolf Thulén

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 83.

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön rap. n:o 12.

Ministeri Thesleff.

27/5-34.

A.

LÉGATION DE FINLANDE

Nº 1069.

ULKOASIAINMINISTERIO	
16 67 Sal	• 34
31/5-34	- 1
5.	63.

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan taten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin Nº 13, jonka nimikkeenä on:

Herra Stauningin ohjelma.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thule

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 13.

Kööpenhamina-ssa 27 p:nä touko-kuuta 1934.

Asia: Herra Stauningin ohjelma.

ULKOASIAINMINISTERIO

1667 Sal 34

31/5-34

5. 63.

Tämän kuun 23 p:nä esitti pääministeri Stauning sosialidemokraattisen puolueen päävaltuuskunnan kokouksessa ohjelmaehdotuksen "terveiden ja järjestettyjen olosuhteiden aikaansaamiseksi yhteiskunnassa". Hänen ehdotuksensa hyväksyttiin yksimielisesti, sen jälkeen kuin vain muutamia, ihan lyhyitä puheenvuoroja oli käytetty, ja on se tästä lähin ohjelmana Tanskan sosialidemokraattien toiminnalle. Arvosteltaessa kuinka suuret toteuttamismahdollisuudet ovat, on otettava huomioon toiselta puolen, ettei sosialidemokraateilla ole enemmistöä kummassakaan kamarissa. Folketinget'issa saavuttavat he enemmistön vain yhdessä hallituskumppaniensa, radikaalisen vasemmiston edustajien kanssa ja Landstinget'issa ovat he vähemmistönä radikaalisen vasemmiston tukeminakin, jos kohta ero kannattajien ja opposition välillä on mitättömän pieni. Toiselta puolelta on muistettava, että Stauningin määrätietoinen - usein sanotaan diktatorinen - politiikka voi saavuttaa niin paljon enemmän kannatusta, että sosialidemokraatit ensi vaaleissa voivat saada e-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.
.....
.....
.....

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

nemmistön Folketinget'issä, jos kohta ehkä ei Landstinget'issä. Jos niin käy, suurenevät ohjelman toteuttamismahdollisuudet huomattavasti, sosialidemokraatit kun silloin voivat vapautua radikaalisen vasemmiston kontrollista ja muodostaa hallituksen ilman sen myötävaikutusta. Ja kun Landstinget'ia yhä enemmän ruvetaan pitämään "quantité négligeable'na", ei se luultavasti ajan pitkään voisi tehdä tehokasta vastarintaa, joskin oppositiolla siellä ensi vaalien jälkeen olisi pieni enemmistö. Myöskin on uskoakseni otettava huomioon herra Stauningin erinomaisen vahva asema puolueessaan. Kuinka vahva se on, käynee ehkä parhaiten selville siitä, että hän saa komentaa puoluettaan miltei yksinvaltiaan tavoin, huolimatta siitä, että yleisesti puhutaan hänen inhimillisistä heikkouksistaan. Hänelle annetaan anteeksi sellaista, mikä toisen kaataisi ojaan. Tuntuu siltä, että Tanskan sosialidemokraattisen puolueen menestyminen suuresti tulee riippumaan siitä, että herra Stauning pysyy terveenä ja työkykyisenä.

Oli miten oli, niin suuri on sosialidemokraattisen puolueen merkitys Tanskassa, että on syytä selostaa sen nyt hyväksymän pitkän ohjelman tärkeimpiä kohtia.

Ohjelmassa lausutaan aluksi, että se tuotantomuoto, johon sosialidemokratia pyrkii, tulee kapitalismin tilalle, mutta että on selvää, että tämä tulee tapahtumaan kehityksen tietä. Lähimpänä päämääränä on sen tähden aikaansaada suunnitelmallinen, kontrolloitu tuotanto ja vaihto. Vapaakauppa ja vanha liberaalinen systeemi ovat kärsineet

haaksirikon, ja kaikissa maissa on ruvettu harjoittamaan suunnitelmataloutta, oman tuotannon suojelemista ja kaupan kontrolloimista. Tällaista pulan aiheuttamaa kehitystä on sosialidemokratian tuettava, niin kuin se jo kuluneina pulavuosina on tehnyt.

Tanskan sosialidemokraattinen puolue on aina ajanut positiivista politiikkaa ja on kuluneina pulavuosina tehnyt johtopäätöksensä maailman tilanteen suurista muutoksista ottamatta huomioon niitä periaatteita, joita oli lyöty kiinni aivan toisissa olosuhteissa. Nytkään ei ole hetki työskennellä sellaisten ohjelmakohtien laatimiseksi, jotka tähtäävät kaukaiseen tulevaisuuteen, vaan on laadittava ohjelma lähitulevaisuuden positiiviselle työlle. Ensi sijassa on tällöin kiinnitettävä huomiota pulaan ja sen aiheuttamiin edellytyksiin tuotannolle ja tavarain vaihdolle, työttömyyskysymykseen, työväenluokan taloudelliseen asemaan, maanviljelykseen ja sen turvaamiseen tulevaisuudessa, talouselämän kehittämiseen ja rahoittamiseen, pankkilaitoksen sosialisointiin, pääomanvallan rajoittamiseen, parlamentaarisen systeemin lujittamiseen ja kehittämiseen.

Ohjelman eri kohdista näyttää olevan syytä erikokoisesti mainita seuraavat:

"Nationalbanken" on järjestettävä uudelleen ja sosialisoitava, niin että sen avulla voidaan järjestää suuremman tuotannon aikaansaaminen, maanviljelyksen olojen parantaminen, terveen korkopolitiikan aikaansaaminen ja valuuttaolojen stabilisointi.

Valtion vaikutusvalta yksityispankkeihin on tehtä-

vä suuremmaksi tarpeen vaatiessa lainsäädäntöteitse, niin että pankit muuttuvat yhteiskuntaa palveleviksi elimiksi, mikä on edellytys niiden perustamiselle ja ylläpitämiselle.

Osakeyhtiöiden osinkojen jako on saatettava valtion kontrollin alaiseksi, mikä on luonnollista systä että valtio yhtiöitä tukee ja suojelee.

Vakuutusyhtiöiden toiminta näyttää olevan sopiva sosialisoitavaksi.

On tutkittava, olisivatko sosialisoitavat viinien ja alkoholijuomien kauppa, sikarien, savukkeiden ja oluen valmistus.

Työaikaa on lyhennettävä, ehkäpä vain väliaikaisena toimenpiteenä.

Maanviljelystä on tuettava kauppapoliittisin keinoin, on siis jatkettava politiikkaa, jonka tarkoituksena on hintojen stabilisoiminen, dumpingin vastustaminen, kysynnän suurentaminen. Samoin on tuotantoa edelleen säännösteltävä.

Korot on saatava alenemaan konvertoimisen ja lainsäädännön avulla.

Velkaantuneiden maanviljelijäin asemaa on helpotettava, mutta koska asiaa paraikaa tutkitaan, ei toistaiseksi voida päättää millä tavoin.

Tuonnin säännöstelystä lausutaan ohjelmassa:

"Den seneste Udvikling i Verdensforholdene, hvorunder alle de store Stater har foretaget Afsperringer i Selvforsyningens Tjeneste, den betydelige Reduktion i Verdenshandelen og de abnorme Valutaforhold, der øver Ind-

flydelse paa mange Forhold, nødvendiggør Opretholdelse og videre Udvikling af Kontrollen med Anvendelse af undenlandske Betalingsmidler og derved med vor Handelspolitik, Eksport saavel som Import."

On näin ollen valitettavasti todennäköistä, ettei hallitus aio luopua tuontia ehkäisevästä valuuttalisenssi-järjestelmästä.

Varsin huomattava sosialidemokraattien politiikkaan nähden jo lähimmässä tulevaisuudessa on maan puolustusta koskeva kohta, siitä kun m.m. lausutaan: "Det maa derfor erkendes, at der ikke er tilstrækkelig Basis for isole-ret Afrustning for Tiden". Tätten luovutaan siis aseista-riisumishjelmasta. Kuitenkin lisätään, ettei liioin ole suurennettava varustautumista.

Mitä hallitusmuotoon tulee, lausutaan ohjelmassa, että on pyrittävä yksikamarisysteemiin.

Ohjelmassa lausutaan edelleen, että sosialidemo-kraatit tulevat toimimaan lain pohjalla ja että he tulevat taistelemaan kommunismia ja fascismia vastaan ja siinä lisätään: "Socialdemokratiet vil være med til uforsonlig Kamp imod enhver Bevægelse, der truer Samfundet og tilsig-ter Forstyrrelse af den rolige Udvikling af Samfundets Forhold og Samfundets Funktioner".

Lienee turhaa lisätä, että tätä ohjelmaa oikeis-topiireissä arvostellaan varsin ankarasti.

Kööpenhaminassa, 27 p:nä toukokuuta 1934.

Rolf Thulsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: ..... 5. ....

OSASTO: ..... 63. ....

ASIA: .....

Höopenhäminassa olevan lähetystön rap. n:o 14.

Ministeri Thesleff.

1/6-34.

LÉGATION DE FINLANDE

Kööpenhaminassa, 1 p:nä kesäkuuta 1934.

Nº 1104.

MINISTERIO			
17	67	Sul	34
6/6	34	-	1
5.	E. S.		

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin Nº 14, jonka nimikkeenä on:

Tanskan kruunun arvo.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thors

Herra Ulkoasiainministeri A. Hackzell,

H e l s i n k i.

KÖÖPENHAMINA.....SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. 17 67 Sal - Savainen.

RAPORTTI n:o 14.

Kööpenhamina.....ssa 1 p:nä kesä- kuuta 19 34.

Asia: Tanskan kruunun arvo.

Muutama päivä sitten julkaisi poliittisten tieteilten kandidaatti Knud Korst kirjasen "Landbrugets Gælds-krise", jossa hän peittelemättä ennustaa, että kruunun arvoa lähitulevaisuudessa tullaan alentamaan. Kun herra Korst on Socialdemokraten'in kansantaloudellinen avustaja ja myös pääministeri Stauningin sihteeri, on hänen lausuntoonsa kiinnitetty melkoista huomiota, ja on Berling-ske Tidende asiassa kääntynyt sekä pääministerin että kauppaministerin puoleen. Heidän lausuntonsa ovat lehden täniltäisessä numerossa. Molemmat vakuuttavat, ettei kruunun arvon alentamisesta ole kysymys.

Olin eilen tilaisuudessa keskustelemaan asiasta Tanskan suurimman pankin pääjohtajan kanssa. Hänkin lausui uskovansa, ettei kruunun arvoa tulla alentamaan, ja sain minä sen käsityksen, että hän todella lausui mitä ajatteli.

Kuitenkaan asia uskoakseni ei ole selvä. Kun keskustelelee oikeistoon kuuluvien liikemiesten kanssa, huo-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mauttavat he, että herra Stauning ennenkin on vakuuttanut, ettei ole ollut kysymys kruunun arvon alentamisesta ja että alentaminen kuitenkin vähää myöhemmin lehmäkaupan kautta on pantu toimeen. Ja merkkinä siitä, että alentamista pidetään mahdollisena, on epäilemättä käsitettävä, että obligatioiden kurssit alenevat ja osakkeiden nousevat.

Luultavaa on että eduskunta kutsutaan koolle tämän kuun puolivälissä käsittelemään eräitä pulan kanssa yhteydessä olevia kysymyksiä. Varsin mahdollista on, että venstre silloin suostuakseen eräisiin työttömyyden lieventämistä tarkoittaviin toimenpiteisiin vaatii kruunun kurssin alentamista. Tämän kaltainen lehmäkauppa ehkä ei ihan ole mahdollisuuksien ulkopuolella.

Olisi näin ollen uskallettua - luottaen pääministerin ja kauppaministerin sanoihin - vakuuttaa, ettei kruunun arvoa lähitulevaisuudessa tulla alentamaan.

Kööpenhaminassa, 1 p:nä kesäkuuta 1934.

Konf. Nielsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön rap. n:o 15.

Ministeri Thesloff.

24/6-34.

LÉGATION DE FINLANDE

Kööpenhaminassa, 24 p:nä kesäkuuta 1934.

N° 1215.

AS-APPEL		
18 67 Sal		34
28/6-34	-	1
5.	63.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 15, jonka nimikkeenä on:

Englanti ja Tanskan valuuttalienssijärjestelmä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thuley

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

Kööpenhamina- ssa 24 p:nä kesä-kuuta 1934.

18 67 Sal

34

28/6-34

Asia: Englanti ja Tanskan va-
luuttalisenssijärjestelmä.

5. 83.

Englannin hallituksen t.k. 21 p:nä parlamentille antama esitys, joka koskee clearingkonttorien perustamista ja tuonnin supistamista, on täällä saanut aikaan hermostuneisuutta, nimittäin se lakiehdotuksen kohta, joka oikeuttaa hallituksen määräämään tuontikiintiöitä niiden maiden tuotteille, jotka tuontia rajoittamalla erikoisesti vahingoittavat Englannin kauppaa. Pelätään, että Englanti Tanskan valuuttalisenssijärjestelmän tähden voi ruveta supistamaan Tanskan vientiä Englantiin, mikä voisi olla katastrooffimaista, ja muistetaan, että pari kertaa kevään kuluessa alahuoneessa on hallitukselta kysytty, mitä se aikoo tehdä sen johdosta, että Tanska valuuttalisenssijärjestelmänsä kautta estää Englannin vientiä. Ja ne, jotka taalla tätä järjestelmää vastustavat, huomauttavat ennenkin lausuneensa, että se voi olla vahingoksi Tanskan viennille. Lehdissäkin on jo ollut tällaisia viittauksia.

Voi näin ollen kysyä, onko englantilainen esi-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tys omiaan vaikuttamaan niin, että Tanska luopuu valuuttalicenssijärjestelmästä.

Kuten ennen olen tiedoittanut, on hallitus eduskunnan päätöstä noudattaen asettanut suuren komitean, jonka tehtävänä on ennen tulevan syyskuun 15 p:ää antaa lausunto siitä, voidaanko luopua nykyisestä lisenssi-järjestelmästä ja mitä olisi asetettava sen sijalle. Yleensä ollaan oltu sitä mieltä, että komitean enemmistö tulee puoltamaan nykyisen järjestelmän ylläpitämistä ja että hallitsevat puolueet sitä tulevat kannattamaan. Ensiksikin sen tähden että se on hyvässä sopusoinnussa sosialistisen käsityskannan ja sosialidemokraattisen hallituksen ohjelman kanssa. Edelleen sen tähden, että se hyvin suojelee teollisuutta. Eivätkä kaikki importööritkään sitä vastusta, sillä monelle se antaa monopoliaseman sen kautta, että sellaisille importööreille, jotka ovat ruvenneet liikettään harjoittamaan vuoden 1931 jälkeen, voidaan yhteensä antaa vain korkeintaan 3% kaikista kiintiöistä. Näin ollen ei ole ollut luultavaa, että järjestelmästä lähitulevaisuudessa tehtäisiin loppu. Ja tämänkin tähden Englannin hallituksen nyt antama esitys on omiaan kiinnostamaan niitä maita, jotka harjoittavat vientiä Tanskaan.

Muuten on merkillistä, että juuri Englanti valittaa Tanskan tuonnin kiintiöimisestä, sillä yleisesti

tällä ollaan sitä mieltä - eikä siinä erehdytä - että Englantia kontingenttien jaossa suositaan enemmän kuin muita maita. Rärkeänä esimerkkinä voi mainita, että kun lisensoija viime toukokuussa myönnettiin, ranskalaisten viinien ja väkijuomien tuontia varten ei myönnetty yhtään mitään, kun sitä vastoin annettiin lisensoija Cap-viinien tuonnille ja whiskyä edelleenkin saadaan tuoda miltei niin paljon kuin tahdotaan. Ja juuri julkaistusta kauppatilastosta käy selville, että tämän vuoden viitenä ensimmäisenä kuukautena Englannin tuonti Tanskaan on ollut 153,121 milj. kruunua, kun se vastaavina kuukausina viime vuonna oli 135,690 milj. kruunua. Lisäys on siis ollut 12,8 %.

Mitä tulee Suomen vientiin Tanskaan kuluvana vuotena ei ole syytä tyytymättömyyteen, jos vain ottaa huomioon koko tuonnin, sillä se oli vuoden viitenä ensimmäisenä kuukautena 4,070 milj. kruunua, kun se vastaavana aikana viime vuonna oli 3,059 milj. kruunua. Lisäys on siis ollut 1,011 milj. kruunua - yli 10 miljoonaa markkaa - eli 33,1 %. Siis suhteellisesti paljoka suurempi kuin Englanninkin tuonnin lisäys. Mutta arveluttavaa on, että lisensoijien myöntäminen on ollut epätasaista ja että eräiden teollisuushaarojen suojelemiseksi lisensoijanoituksia on hylätty, jonka tähden lähetystö on kärsinyt pettymyksiä, kun sen pyynnöstä lisensoijanoituksia on otettu uudelleen ratkaistaviksi. Ja joskin tuontimme vuoden ensimmäisinä kuukausina on ollut erinomaisen suuri, niin ei ole ollenkaan sanottua, että koko

vuoden 1934 tuontimme kasvaa vastaavanlaisesti. Tämä riip-
pune suureksi osaksi siitä, kuinka lisensejä on myön-
netty ja myönnetään puutavaroille. Toistaiseksi ei lä-
hetystölle puutavaralisenssien viimeksi tapahtuneen jaon
johdosta ole tullut valituksia.

Tanskan vienti Suomeen on vastaavana aikana
kasvanut vieläkin enemmän kuin Suomen vienti Tanskaan.
Tämä on siinä suhteessa ollut edullista, että vaaties-
sani lisenssien myöntämistä olen voinut vedota tähän
tosiseikkaan.

Edellä mainittu osittanee, että Suomenkin vien-
nille Tanskaan, joskin se viimeisinä kuukausina on ol-
lut ilahuttavan suuri, olisi varsin edullista, jos Tans-
kan tuonnin säännöstelystä Englannin painostuksen joh-
dosta tehtäisiin loppu. Edellyttäen, ettei sen tilalle
keksittäisi jotain, joka olisi vieläkin haitallisempaa.

Kööpenhaminassa, 24 p:nä kesäkuuta 1934.

Raf Thuley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön rap. n:o 16.

V.a. Asiantuntija Numelin.

3/7-34.

Kööpenhaminassa, 3 p:nä heinäkuuta 1934.

N° 1235.

19	68	Sel	54
5/7	-34	2-	1
5	C3		

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 16, jonka nimikkeenä on:

Islannin nykyisestä itsenäisyys- ja kauppapolitiikasta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Ragnar Nindling

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 16.

Kööpenhamina-ssa 3 p:nä heinä-kuuta 1934.

Asia: Islannin nykyisestä itse-
ndisyys- ja kauppapolitiikasta.

19	68	Sal	34
5/7-34	3	-	-
5	03		

Lomallani kävin Fär-saarilla ja Islannissa.

Kiitos Tanskan lähetystölle Reykjavikissa +), jonne heti olin kutsuttu, tapasin varsin paljon islantilaisia, m.m. pääministeri Asgeirssonin, joka pyysi minut luokseen ja jolta sain kuulla paljonkin Islannin politiikasta. Sitäpaitsi tein matkan laivassa Pohjois-Islantiin, josta palasin sisämaan kautta Reykjavikiin.

Samana päivänä, jolloin palasin Reykjavikista Tanskaan alkoivat Islannin Althingin vaalit. Luultavasti ne eivät paljoakaan muuta nykyistä tilannetta. Jos niin olisi, palaa lähetystö asiaan saatuaan tietää vaalituloksista.

Kiinnostavin kysymys Islannissa - ja aktuaalisin - on n.k. itsenäisyyskysymys. Kuten tunnettua kuu-

+)
Tanskalla on lähetystö Reykjavikissa, Ruotsilla, Norjalla, Saksalla, Ranskalla ja Englannilla lähetetyt joko konsulit tai pääkonsulit.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

lui Islanti vuodesta 1263 Norjan vallan alle, ja sen jälkeen kuin Norja v. 1380 yhdistettiin Tanskaan, viimeksimainitun vallan alle. Islantilaiset tunnustivat kyllä Tanskan kuninkaan ylivallan, mutta eivät tahtoneet hyväksyä Tanskan Rigsdag'ia. Jo 1870 - luvulla alkoi Islannin itsenäisyysliike Jón Sigurdsonin johdolla, jota Islanti saa kiittää siitä, että se jo 1874 sai erinäisiä oikeuksia ja v. 1903 oman ministerinsä. Vuonna 1918 tehtiin tunnettu Islannin - Tanskan yhtenäissopimus ("Sambandsloven"), jonka mukaan Islanti on itsenäinen, Tanskan kanssa liitossa oleva valtio. Tanska ylläpitää Islannin ulkomaanedustusta, s.o. Tanskan lähetystöt edustavat myöskin Islantia, mutta Islanti on kuitenkin oikeutettu ylläpitämään omia edustustoja missä haluaa (toistaiseksi ainoastaan Kööpenhaminassa). Vuonna 1940 voivat sekä Tanskan Rigsdag että Islannin Althing ryhtyä neuvotteluihin sopimuksen muuttamisesta tai irtisanomisesta. Sopimuksessa sanotaan tästä:

"Förer Forhandlingen ikke til fornyet Overenskomst inden Udløbet af tre Aar fra Forlangendets Fremsættelse, kan saavel Rigsdagen som Althinget vedtage, at den i denne Lov indeholdte Overenskomst skal ophæves. Forat denne Beslutning skal have Gyldighed, maa mindst to Trediedele af Medlemmerne af hvert af Rigsdagens Ting eller af det forenede Althing have stemt derfor, og den skal derefter være bekræftet ved Afstemning af de Vælgere, der er stemmeberettigede ved de almindelige Valg til Landets lovgivende Forsamling. Saafremt den saaledes foretagne Afstemning udviser, at mindst tre Fjerdedele af de stemmeberet-

tigede Valgere har deltaget i Afstemningen, og at mindst tre Fjerdedele af de afgivne Stemmer er for Ophævelsen, vil Overenskomsten være bortfalden."

Sain kaikkialla sen käsityksen, ettei Islannissa olla tyytyväisiä status quo'hon. Tanska ei koskaan ole ollut hyvässä maineessa Islannissa ja kuten pääministeri Asgeirsson sanoi allekirjoittaneelle: mikä pohjoismainen maa tahtoisi meidän aikanamme elää yhteydessä toisen maan kanssa? Islannin nykyinen suhde Tanskaan muistuttaa - eikä niin vähänkään - Norjan suhdetta Ruotsiin ennen v. 1905. Täälläkin valitetaan, että Tanska (missä epäilemättä onkin perää) pitää Islantia toisarvoisena maana, että "Islannin kuningas" hyvin harvoin käy Islannissa ja ettei hän eikä kruununprinssi ole suvainnut oppia islantia, vaan puhuvat "toisen maan kieltä". Ainoa kuningasperheestä, joka on koettanut ymmärtää Islantia, on islantilaisten mukaan kuningatar, joka puhuu jonkun verran islantia. Tanskankielen taito on nykyään verrattain pieni Islannissa eikä missään huomaa mitään tanskankielisiä ilmoituksia, mutta sitävastoin usein englantilaisia, esim. postikonttoreissa ja pankeissa näkee islannin- ja englanninkielistä rinnakkain. Intellektuaaliset piirit ymmärtävät ja puhuvat (enemmän tai vähemmän vastenmielisesti) kyllä tanskankielää, mutta pääkonsulimme antoi minulle heti alussa neuvon: puhukaa sittenkin mieluummin ruotsia kuin tanskaa. +)

+)

Kun ensi päivänä Reykjavikissä kävin Islannin pankissa ja puhuin siellä tanskaa, sain verrattain kylmän kohtelun osakseni, mutta kun 10 päivää myöhemmin keskustelin englanniksi saman virkamiehen kanssa, oli kohtelu ihan toisenlainen, vaikka pankkivirkailijan englanninkielentaito oli hyvin vaatimatonta laatua.

Mutta oli miten oli, ainakin ajattelevissa piireis-
sä suhtaudutaan kuitenkin kriittillisesti n.k. täydelliseen it-
senäisyyteen, taloudellisista syistä. Islannin menoarvio on
nyt melkein tasapainossa (s.o. miljoonan kruunun miinus pei-
tetään Englannin antamalla lainalla), mutta silloin on otet-
tava huomioon, että Tanska maksaa m.m. Islannin ulkomaanedus-
tuksen. Ja itsenäisenä valtiona Islannin täytyisi - mikä-
li siellä arvioidaan - ylläpitää paitsi valtionpäämiestä
(todennäköisesti presidenttiä) myöskin lähetystöjä ainakin
Skandinaviassa (1), Lontoossa, Berliinissä, Madridissa ja U.S.
A:ssa.

Islannin suhtautuminen Englantiin on silmiinpistä-
vä, samoin kuin Englannin suhtautuminen Islantiin. Nyt kesä-
kuussa oli suuri englantilainen laivue yli viikon kestävä-
lä vierailulla Reykjavikissä. Englanti antaa avuliaasti lai-
noja Islannille. Tämä seikka on ehkä sittenkin antanut täy-
dellisen itsenäisyyden kannattajille ajattelunaihetta, sillä
luulen, että Islanti sittenkin mieluummin elää itsenäisenä
valtiona Tanskan suojassa kuin "itsenäisenä", mutta ainakin
taloudellisesti täysin riippuvaisena Englannista. Pääministe-
ri Asgeirsson vakuutti, että Islanti tahtoo ylläpitää poh-
joismaista politiikkaa, lisäten: "mikäli mahdollista joka suh-
teessa itsenäisenä, mutta jos tämä on mahdotonta, luulen, et-
tä nykyinen tilanne kuitenkin on paras". Mutta pääministe-
rillä on, jo tämänkin takia, paljon vastustajia. Varsinkin
Pohjois-Islannissa on täydellisellä itsenäisyysliikkeellä pal-
jon enemmän kannattajia kuin etelässä, jossa Reykjavikin y-
liopisto ja yleensä intellektuaaliset piirit ovat enemmän

Tanskan liiton kannalla.

+ + +

Islannissa on melkein samanlainen valuuttasäännöstely kuin Tanskassa, erittäin ankarassa muodossa, paitsi mitä Englantiin ja Espanjaan tulee. Parhaillaan valmistellaan uutta sopimusta Espanjan kanssa, joka sopimus periaatteessa kuuluu olevan valmiina. Samoin keskustellaan pariaikaa myöskin uudesta valuuttasäännöstelystä; pelkään, että tämä vaan käy ankarampaan suuntaan.

Islannin ulkomaankauppa on muuten kyllä vähitellen kehittynyt. V. 1896 - 1900 oli tuonti vuosittain 6 milj. kruunua, vienti 7 milj. kruunua; vuonna 1931 olivat vastaavat numerot 42 ja 45,4 milj. kruunua.

Melkein 50% Islannin asukkaista elää maanviljelyksellä (loppuosa kalastuksella ja kaupalla, paitsi tietysti pientä osaa, joka elää virkamiehinä, lääkäreinä y.m.). Vielä v. 1880 oli maanviljelijäin lukumäärä 73%, v. 1910 51%. Pääasiallisimmat maataloustuotteet, joita Islanti vie ulkomaille ovat: villa, lampaanliha ja lampaannahat.

Sillinviennillä on luonnollisesti suurin merkitys Islannin ulkomaankaupassa. V. 1900 oli sillinvienti vielä ainoastaan 6,280 tonnia; nyt se on lähes 20,000 tonnia. Näin ollen ymmärtää, että islantilaiset ja varsinkin Islannin viranomaiset seuraavat kasvavalla levottomuudella ulkomaalaisten kalastusta Islannin rannikkovesillä. Tosin tämä tapahtuu aluevesien ulkopuolella, mutta ei voine kieltää, että k.o. kalastus merkitsee suurta kilpailua Islannin

oman kalastuksen kanssa.

Ollessani Reykjavikissä huomasin "Nyja Dagbladi"-nimisessä lehdessä valituksen siitä, että "ruotsalaiset, suomalaiset ja virolaiset lähettävät Islantiin vucsittain suuria sillilaivastoja, jotka islantilaisille ovat vaarallisempia kuin norjalaisten laivastot".^{+) "Viime vuonna", sanotaan kirjoituksessa, "nousi suomalaisten saalis 70,000 sillitynnyriin ja todennäköisesti he kalastavat yhtä paljon tänä vuonna". Kirjoituksessa huomautetaan, että toistaiseksi on islantilaisten ollut mahdotonta kieltää tätä kalastusta, koska se tapahtuu aluevesien ulkopuolella, mutta kirjoittaja ("J.A.", luultavasti Jón Arnasson, "Sambadid'in", s.o. Reykjavikin ko-operatiivisen yhtiön, johtaja) huomauttaa, että kaikilla kalastajilla on hyötyä Islannista, ja hän kysyy eikö hallituksen taholta olisi mahdollista ryhtyä toimenpiteisiin laajemman alueveden hankkimiseksi. Koskettelin varovaisesti mainittua kysymystä puhuessani pääministerin kanssa ja mainitsi hän, että on suunniteltu "meget vagt" jotain laajempaa "kauppa-aluevetä", "noget i retning af grensen for Finlands anti-smugglingskonvention", mutta tuskin sellaisen aikaansaaminen olisi mahdollista, lisäsi hän, koska suurvalloillakaan ei olisi intressejä tunnustaa sellaista. Ruostin konsuli Jaensson, joka v. 1918 oli Suomessa ja jonka rouva on suomalainen, luuli, puhuessani hänenkin kanssaan asiasta, että Islannin hallituksella olisi aikomus tehdä joku "Vorfühlung"}

^{+) Viime vuonna kalastivat norjalaiset kuitenkin 134,000 sillitynnyriä, suomalaiset 70,000, virolaiset 11,000, ruotsalaiset 9,000 ja tanskalaiset 1,100.}

asiassa Genèvessä. Epäilen kuitenkin, että asia toistaiseksi antaisi aihetta toimenpiteisiin.

Islannissa keskustellaan parhaillaan n.s. kielto-lain kumoamisesta. Nykyään saa valtio-monopoolin kautta ostaa viinejä alle 15% (s.o. yksinomaan espanjalaisia, italia-laisia ja saksalaisia viinejä), mutta Englannilla lienee intressejä saada myöskin tässä asiassa tuotteitaan viedyk-si Islantiin.

Sain sen käsityksen, että salakuljetus on melko vilkasta, sillä vakevampia tavaroita oli, kuten ennen meillä, sekä ravintoloissa että kodeissa.

+ + +

Islanti on erittäin harvasti asuttua seutua. Kun matkustaa saaren läpi, saa saman käsityksen kuin jos matkustaisi Lapissa, välistä on talojen väliä 10 jopa 20:kin kilometriä. Kuitenkin on asukasluku ollut nousemassa, ollen v. 1800 ainoastaan 47,000, v. 1900 78,000 ja nyt n.110,000 - ennen sotaa siirtolaisuus Amerikkaan ei ollut aivan pie-ni. Vuoden 1920 jälkeen on asukasluku ollut verrattain muuttumaton.

Kulkuneuvot ovat nyt melkoisesti kehittyneet. Islannin omalla höyrylaivaosakeyhtiöllä on nyt 10 laivaa rannikko-reiteillä, mutta sitäpaitsi on säännölliset kulku-vuorot Tanskaan, Saksaan ja Englantiin. Reykjavikissä, Sig-lufjordissa ja Akureyrissä on hyviä satamia. Laivaliiken-ne onkin suuresti kehittynyt. V. 1851 - 60 kävi Islannin satamissa 133 laivaa vuodessa, edustaen 11,400 tonnia, v. 1930 398 laivaa, edustaen 286,000 tonnia (ulkovesillä ka-

lastavia sillilaivoja ei tietenkään ole tässä otettu huomioon). Mutta epäilemättä tanskalaiset ja norjalaiset laiva-yhtiöt kilpailevat pahasti islantilaisten kanssa.

Sodan jälkeen on rakennettu maanteitä läpi maan, mutta toistaiseksi tiet ovat, suuremmalta osalta, hyvinkin primitiivisessä kunnossa: autolla kyllä voi ajaa, mutta keskinopeus tuskin nousee yli 20 km. tunnissa, paitsi juuri kaupunkien läheisyydessä. Siltoja on rakennettu paljonkin, mutta siellä täällä on autojen ajettava kahluupaikoista jokien yli. Akureyristä (Pohjois-Islannissa) Reykjavikiin kestää autolla runsaasti 2 vuorokautta (400 km.).

Rautateistä on keskusteltu (linjasta Reykjavikistä Akureyriin), mutta uskettain on Norjan Titanin yhtiön tarjous lopullisesti hylätty. Lähimmät suunnitelmat koskevat ainoastaan maanteiden parantamista.

+ + +

Islannissa ollessani kävin Suomen pääkonsulinvirastossa Reykjavikissä sekä Siglufjordin ja Akureyrin varakonsulinvirastoissa Pohjois-Islannissa.

Pääkonsuli Andersen, tukkukauppias (emballages des poissons) on miellyttävä, mutta verrattain vähäpätöinen henkilö Reykjavikissä. Hän on varakas, naimaton mies, joka hyvin usein on huvimatkoilla ympäri maailman, koska, kuten hän itse vakuutti, hänen toiminimensä menee itsestään. Aivan toisenlainen mies on nuori varakonsulimme Thor Akureyrissä, Pohjois-Islannin pääkaupungissa. Hän on, nuoruudestaan huolimatta, Pohjois-Islannin ko-operatiivisen yhtiön johtaja, tuntee hyvinkin Suomen oloja ja haluaisi kehittää Suomen-Islannin kauppaa.

Varakonsuli Thor nauttii suurta luottamusta kaikkialla ja pääministeri sanoi hänestä: "parempaa miestä ei Suomella voisi olla". Sain hänestä saman käsityksen ollessani kahden päivän automatkalla hänen kanssaan. Konsuli Thor roudineen kävi Suomessa keväällä.

Myöskin varakonsuli, asianajaja Jónsson Siglufjordissa teki asiallisen vaikutuksen, mutta minulla ei ollut tilaisuutta keskustella hänen kanssaan niin paljoa. Hänkin oli innostunut keväällä tekemästään Suomen matkasta ja oli hänellä kotonaan huomattavan suuri kirjasto suomalaista ja Suomea käsittelevää kirjallisuutta.

Senjälkeen kun peltilevy-talojen rakentaminen nyttemmin on kielletty (maanjäristyksen vuoksi), on Islannin puutavaran-tarve kasvanut. Tästä huomautti varsinkin varakonsulimme Siglufjordissa, lisäten, että hän omasta puolestaan on koettanut saada puutavaraa tuotetuksi Suomesta, mutta Norja kilpailee pahasti kanssamme, varsinkin koska Norja antaa Islannin tuottajille ainakin puolen vuoden luottot. Epäilemättä voitaisiin Suomen puumarkkinoita kehittää Islannissa. Siglufjordin varakonsuli kertoi myöskin tiedustelleensa Suomessa, eräitten islantilaisten kalastusyhtiöiden puolesta, kalastuslaivojen rakentamisesta, mutta olivat ainakin Porvoon tarjoukset olleet korkeammat kuin Norjan. Ehkä Turun telakalla olisi syytä asettua yhteyteen Siglufjordin kanssa.

Kenkien ja kumikenkien vientiä Suomesta Islantiin voitaisiin epäilemättä myöskin kehittää - tietysti mikäli nykyinen valuuttasäännöstely sen sallii, sillä Islanti ostaa

nykyään paljon Norjasta ja Ruotsista, sekä tietysti Englannista.

+ + +

Fär-saarten kysymyksistä ensi raportissa.

Kööpenhaminassa, 3 p:nä heinäkuuta 1934.

Ragnar Nurmi

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 63.

ASIA: _____

Hämeenlinnassa olevan lähetystön rap. n:o 17.

V.a. Asiantuntija Nuorteva.

9/7-34.

LEGATION DE FINLANDE

Kööpenhaminassa, 9 p:nä heinäkuuta 1934.

Nº 1251.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
20/68 Sal. 1934		
12/7-34	9 -	1001
AFRIKA	AMERIKA	ASIA
5	C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittaen lähettää

Kööpenhaminan lähetystön raportin Nº 17, jonka nimikkeenä on:

Fär-saarten kysymyksistä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Ragnar Munck

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

Kööpenhamina-ssa 9 p:nä heinä-kuuta 1934.

Asia: Fär-saarten kysymyksistä.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
20/68 Sol. 1334		
12/7-34 2 - LII -		
KYLLÄ	UUSI	ASIA
5	C3	

Fär-saarten lakikäräjien (Lovtinget) kokous oli kesäkuulla Kööpenhaminassa. Täältä palasivat käräjien jäsenet Fär-saarille Norjan kautta, missä he, merkillistä kyllä, olivat Norjan viranomaisten vieraina.

Paaluumatkallani Islannista ⁺⁾ kävin Fär-saarilla. Varakonsulimme Thórshavnissa on Fär-saarten lakikäräjien jäsen ja sain häneltäkin kuulla yhtä ja toista saari-maan politiikasta.

Fär-saarilla, jossa nyt on noin 25,000 asukasta (pääkaupunki Thórshavn, 3,000 asukasta), taistelee edelleenkin kaksi pääpuoluetta toistensa kanssa. Ja sitäpaitsi kolmas, johon nyt kuuluu melkein yksinomaan Patursonin suku. Vanha Paturson, joka myöskin on lakikäräjien jäsen, toivoo vieläkin, että Fär-saaret yhdistettäisiin Norjaan, koska väestö - hänen väitteensä mukaan - on sieltä tullut. Tosiseikka on kuitenkin, että väestö yhtä paljon on friisiläistä ja kelttiläistä alkuperää. Patursonin

+) Lähetystön raportti n:o 16.

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

päätalolla on Norjan vaakuna ja talo on rakennettu Norjan tukkityyliin. Mutta Patursonilla on nyttemmin verrattain vähän vastakaikua Fär-saarilla. Missä määrin Norjan epäonnistunut Grönlannin politiikka on tähän vaikuttanut, on vaikeata sanoa, mutta tiedän että n.k. Norjan-liike Fär-saarilla vielä pari vuotta sitten oli verrattain vilkas.

Fär-saarten kahdesta pääpuolueesta tahtoo yhteistoiminta-puolue ("Sambandspartiet") status quo'n säilyttämistä Tanskan kanssa, mutta itsenäisyyspuolue ("Selvstyrepardiet") mahdollisimman pitkälle menevää itsenäisyyttä ainakin taloudellisissa kysymyksissä. Toistaiseksi on Fär-saarten maaherra automaattisesti ollut Lakikäräjien jäsen. Itsenäisyyspuolue vaatii nyt, ettei hänellä ainakaan olisi äänioikeutta ja ettei mitään Fär-saaria koskevaa lakia voitaisi hyväksyä ilman Lakikäräjien hyväksymistä. Lisäksi vaaditaan, että Lakikäräjät olisivat suoranaudessa yhteydessä Tanskan hallituksen kanssa ilman maaherran välitystä, sekä että Lakikäräjillä olisi veronmääräämis-oikeus. Yhteistoimintapuolue sitä vastoin ei tahdo täydellistä taloudellista itsenäisyyttä, peläten, ettei Fär-saarilla silloin olisi samaa hyötyä Tanskan valtiokassasta kuin nyt. Fär-saarilla on nyt kaksi omaa pankkia ja - tosin Tanskan antamalla avustuksella - oma höyrylaivaosakeyhtiö.

Jo nyt on Lakikäräjillä oikeus itse määrätä valtion- ja leimaverot. Asevelvollisuudesta saarimaan asukkaat ovat vapaita.

Lakikäräjän yllämainitussa kokouksessa Kööpenhaminassa käsiteltiin yksinomaan taloudellisia kysymyksiä, joista nähtävästi päästiin yksimielisyyteen. Pääkysymys lienee ollut Lakikäräjän oikeus saada itseään määräämis-oikeus tullikysymyksissä, johon ainakin periaatteessa Tanskan hallituksen taholta suostuttiin. Tiedustelin varakonsuli Mitensiltä Norjan matkan tarkoituksesta, mutta väitti ainakin hän, ettei sillä ollut mitään poliittista tarkoitusta, vaan oli se vaan matkailuvierailu. Tanskan lehdet eivät ole kirjoittaneet tästä mitään.

Varakonsuli Mitens, joka on - tosin varovainen - itsenäisyysmies, oleskeli pari vuotta sitten yli kuukauden Ahvenanmaalla, tutkien Ahvenanmaan itsehallintoa, ja oli hänen mielestään Fär-saarille annettava ainakin sama itsehallinto kuin Ahvenanmaalle, ehkä taloudellisissa kysymyksissä vieläkin pitemmälle menevä. Muuten väitti herra Mitens, ettei nytemmin kukaan enää Fär-saarilla - kuten ehkä sodan jälkeen - ajattele mitään täydellistä valtiollista itsenäisyyttä, vaan itsehallintoa Tanskan vallan alaisena tai liitossa Tanskan kera kuten Islannilla nyt on.

Fär-saarten lippukysymys on nyt enemmän syrjässä. Pari vuotta sitten työskenteli vielä eräs Fär-saarten hoitokomitea, johon kuului sekä itsenäisyys- että yhteistoimintapuolueen jäseniä sekä sosialisteja, oman Fär-saarten lipun hankkimiseksi. Sosialistit näet kannattivat tätä ajatusta siinä määrin kuin se koski Fär-saaria si-

säpoliittisesti, mutta tahtoivat ainakin ulospäin kuitenkin käytettävän Tanskan lippua. Yhteistoimintapuolue on pitänyt kiinni Dannebrogenista. Ja kuten sanottua on kysymys tätä nykyä syrjässä. Kaikkialla liputettiin Dannebrogenilla. Mutta kaikkialla oli myöskin ilmoituksia melkein yksinomaan fär-kielellä, joka lähinnä muistuttaa islantia. Tanskaan suhtaudutaan kuitenkin paljon lojallisemmin kuin Islannissa.

Kööpenhaminassa, 9 p:nä heinäkuuta 1934.

Ragna Munkel

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃.

ASIA: _____

Köpenhaminissa olevan lähetystön rap. n:o 18.

Ministeri Therleff.

2/9 1934.

Kööpenhaminassa, syyskuun 2 p:nä 1934.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

n:o 1445.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
21/68 al: 34	
8/9.34	
USA	AD
5	CS

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittaen lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin n:o 18, jonka nimikkeenä on:

Ulkoasiainministerien kokous.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Roy Smith

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

Kööpenhamina - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 18

Kööpenhamina ssa 2 p:nä syys kuuta 1934.

Asia: Ulkoasiainministerien kokous.

21/68 fac: 34	
3/9.34	10
5	C3

Kun täällä nykyään ei vielä tapaa paljon ihmisiä, en toistaiseksi juuri ole kuullut, mitä täällä ajatellaan Tukholmassa pidettävästä kokouksesta. Ollessani eilen ulkoasiainministeri Munchin luona olin tosin tilaisuudessa vaihtamaan hänen kanssaan muutaman sanan asiasta, mutta kun tilaisuudessa oli paljon väkeä, ei varsinaista keskustelua voinut syntyä. Sain kuitenkin sen käsityksen, ettei tohtori Munch ollut erikoisesti kiinnostunut kysymyksestä, ja tunnettuaahan on, ettei hän ole suomalais-tanskalaisen yhteistyön lämmin kannattaja. Sitä vastoin olen eräältä pääministeri Mowinkelin ja minun yhteiseltä ystävältä kuullut, että herra Mowinkel on varsin tyytyväinen sen johdosta, että kokous saadaan aikaan, ja että hänen mielestään myös on erittäin hyvä, että ensimmäinen kokous pidetään Tukholmassa eikä Kööpenhaminassa, syystä että, jos kokous pidettäisiin täällä, Norjassa laajoissa piireissä yhteistyöhön suhtauduttaisiin kylmästi. Norjassa ei helposti unhoiteta Grönlannin kysymystä ja siinä kärsittyä tappiota.

JAKELUOHJE:

.....
.....
.....

Jakeluohjemalleja:

- Tavallinen.
- Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
- Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
- Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Toistaiseksi eivät tšekäläiset lehdet ole lausuneet mielipiteitään kokouksesta paitsi Berlingske Tidende, joka eilisen iltanumeronsa pääkirjoituksessa käsitteli asiaa. Lehti lähtee väärästä olettamuksesta, että kokous on kutsuttu koolle sen johdosta, että Norden-yhdistys viime elokuun keski-välissä Tanskassa pitämässään kokouksessa oli päättänyt kääntyä Skandinavian maiden hallitusten puoleen, esittäen että hallitusten toimenpiteistä tutkittaisiin, mitä mahdollisuuksia on olemassa taloudelliselle yhteistoiminnalle pohjoismaiden kesken. Ja lehti huomauttaa että, jos tulokseen on päästävää, niin on valtion puolesta puututtava asiaan, sekä että sota-ajoilta on hyviä kokemuksia yhteistyöstä pohjoismaiden (tarkoitetaan Skandinavian maiden) kesken, lisäten että nykyinen tilanne monessa suhteessa muistuttaa sota-ajan oloja.

Suomen osanotosta lausuu lehti: "Det maa i denne Forbindelse hilses med Tilfredshed, at ogsaa Finlands Udenrigsminister skal deltage i Konferencen i Stockholm. I det hele taget vil en finsk Deltagelse i det nærmere nordiske Samarbejde ogsaa paa andre Omraader blive modtaget med Glæde i Norden."

Huomautettuaan, että Tukholmassa epäilemättä tullaan käsittelemään muitakin kuin taloudellisia kysymyksiä, lopettaa lehti -- vil meddelelsen om Mødets Afholdelse blive modtaget med Tilslutning i den overvejende Del av de nordiske Folk.

Viitaten siihen, mitä yllä olen lausunut Tanskan ja Norjan väleistä, saan kunnioittaen lisätä, että, jos näitä kokouksia jatketaan, Helsinki luultavasti olisi sopiva koko-

uspaikka. .

Kööpenhaminassa, syyskuun 2 p:nä 1934.

Raf Thersley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA:

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 19

Ministeri Thesleff

7/9. 34.

Kööpenhaminassa, syyskuun 7 p:nä 1934.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

n:o 1469.

ULKOASIAINMINISTERI		
No 22/68 Sal.D. 1934		
11/9.34	?	LRL
5	CJ	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittaen lähettää Kööpenhaminan
lähetystön raportin n:o 19, jonka nimikkeenä on:
Esitys maanviljelyksen luotto-olojen terveyttä-
miseksi hylätty.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kun-
nioitukseni vakuutus.

Rolf Thulén

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

Kööpenhamina SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 19

Kööpenhamina ssa 7 p:nä syys kuuta 1934.

Asia: Esitys maanviljelyksen
luotto-olojen terveyttämiseksi
hylätty.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
22	68 Sal. B. 1934
11/9.34	
5	C3

Maakaräjät (landstinget) ovat tänään hylänneet hallituksen esityksen maanviljelyksen luotto-olojen terveyttämiseksi. Asia on tällä kertaa loppuun käsitelty, ja vielä on vaikeata tietää, mitkä ratkaisun lopulliset seuraukset tulevat olemaan. Että asia kauan tulee olemaan väittelyn ja riidan esineenä, siitä ei liene epäilystä.

Maanviljelijäin vaikea asema aiheutti hallituksen viime kesäkuun 27 päivänä antaman esityksen maanviljelyksen luotto-olojen terveyttämiseksi (Forslag til Lov om Landbrugets Gældforhold m.m.) +) Se sisältää neljä lukua, jotka koskevat obligatioiden konverterausta, korkojen alentamista, moratoriomääräyksiä sekä tarvittavien varojen hankkimista.

Esityksen mukaan saa sisäministeri oikeuden määrätä, että luottoyhdistysten, luottokassojen ja hypoteekkiyhdistysten on alennettava niiden obligatioiden korko, joka on

+) Lähetetty Ulkoasiainministeriölle 28.6.-34.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

5 tai $4\frac{1}{2}$ %, 4 %:ksi, Niille obligatioiden omistajille, jotka suostuvat ottamaan vastaan 4 %:n obligatioita, on korvauksena maksettava 2 %, jos koronalennus on $1/2$ % ja 4 %, jos se on 1 %.

Samoin säädetään, että maakiinteistöihin kiinnitetystä lainoista korko ei saa olla 4 % korkeampi, jos laina on alle 60 % kiinteistön arvioidusta arvosta, eikä enemmän kuin $4\frac{1}{2}$ %, jos laina ylittää mainitut 60 %.

Kiinnityslainoista säädetyt kuolletusmaksut voidaan alentaa puoleen määrään.

Jos maanviljelijällä ei ole netto-omaisuutta, alennetaan hänen kiinnitetystä lainasta maksettava korko 1,3 %.

Jos maanviljelijällä on velkoja, jotka ylittävät tilan kauppahinnan, voi hän niihin nähden saada 5 vuoden moratorion. Kuitenkin voi velkoja, jos hän siihen tyytyy, heti saada 20 % velastaan ehdolla että hän tunnustaa, ettei hänellä enää ole mitään saatavaa velalliselta.

Ehdotetun uudistuksen on laskettu tulevan maksamaan 28,8 milj. kruunua vuodessa 5 vuoden aikana. Tarvittavat varat ehdotetaan hankittaviksi seuraavalla tavalla. Pankit, säästöpankit ja muut laitokset, jotka vastaanottavat talletuksia, saavat heinäk. 1 päivänä 1934 ja kesäk. 30 päivänä 1939 välisenä aikana maksaa korkoa korkeintaan 3 %, ja oikeutetaan kaupaministeri neuvoteltuaan Nationalbankenin kanssa määräämään tämän korkeimman koron $2\frac{1}{2}$ %:ksikin. Täten lasketaan saatavan 15 milj. kruunua. Toiseksi on meijerien viiden vuoden aikana maksettava 2 % meijereihin tuodun maidon arvosta. Samoin on teurastuslaitosten maksettava 2 % niihin tuotujen sikojen ar-

vosta. Näitä maksuja lasketaan koituvan 1,6 milj. kruunua.

Eräissä 16 päivänä joulukuuta 1933 säädetyn konvertoimista koskevan lain 5 §:ssä määrätyn konvertausmaksun korottamisen kautta lasketaan saatavan 5 milj. kruunua. Ja lopuksi lasketaan, että saadaan 7,2 milj. kruunua sen kautta, että kannetaan ylimääräinen vero tuloista, joita saadaan osakkeista ja osuuskuntien osuuskirjoista, joka vero on 5 %, jos osinko on korkeintaan 4 %, 7 % jos osinko on yli 4 % mutta ei yli 6%, ja 10 %, jos osinko on enemmän kuin 6 %.

Siltä varalta että näin saadut tulot eivät riittäisi, säädetään esityksen 51 §:ssä, että raha-asianministerillä on oikeus korottaa tulo- ja omaisuusveroa!

Kun esitystä ruvettiin käsittelemään kansankäräjillä (folkinget), kävi heti selville, että oppositiopuolueet, venstre ja vanhoilliset, sitä vastustivat. Tunnustaen, että esityksessä olevien ehdotusten toteuttamisesta olisi eräitä etuja, ne luonnollisesti eivät kabsoneet voivansa kannattaa eräitä kohtia ja asettuivat sille kannalle, että maanviljelijöiden asemaa olisi ensi sijassa helpoitettava sen kautta, että maataloustuotteiden hintoja korotettaisiin. Kun hallituspuolueilla kuitenkin on enemmistö kansankäräjillä, hyväksyivät kansankäräjät esityksen muutoksitta.

Sen jälkeen joutui esitys maakäräjien käsiteltäväksi, ja pitkien neuvottelujen jälkeen on se tänään hylätty. Ja kun eduskunnan istuntokausi tänään on julistettu lopetetuksi, on hallituksen aloite siis lopullisesti rauennut.

On huhuiltu, että hallituksella on aikomus hajoittaa

kansankäräjät ja julistaa uudet vaalit, jos kysymyksessä maanviljelyksen luotto-olojen terveyttämisestä tultaisiin kielteiseen tulokseen. Tällä hetkellä en tiedä onko näissä huissa ollenkaan perää, mutta joka tapauksessa voi pitää varmana, että tästä kysymyksestä tullaan kiivaasti taistelemaan.

Että maakäräjät estivät hallituksen suunnitelmien toteuttamisen, vaikka kansankäräjät olivat hyväksyneet hallituksen esityksen, voi olla kohtalokasta maakäräjien olemassaololle. Kuten tunnettua, kuuluu pääministeri Stauningin ohjelmaan sellaisen muutoksen aikaansaaminen, että maakäräjistä tehdään loppu ja että Tanskassa saadaan aikaan yksikamarijärjestelmä.

Ja epäilemättä tullaan tänään tehtyä päätöstä käyttämään agitatiovalttina tämän saavuttamiseksi, joskaan ei sellaista uudistusta ihan käden käänteessä saada aikaan. Herra Stauning lopettikin tänään pitämänsä puheen sanoilla: Man kan ikke sige, at dette Ting Stilling er styrket ved Udgangen av denne Sag. Men jeg kan naturligvis kun glæde mig over, at man nu er begyndet at undergrave dette Ting indefra. En Forfatningsændring, der udsletter Landstinget, har ingen Sinde været mere rimelig end efter denne Sags Behandling.

Selvää puhetta.

Kööpenhaminassa, 7 p:nä syyskuuta 1934.

Raf Thorsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n: 20.

Ministeri Theskeff

2/10 1934.

Kööpenhaminassa, 2 p:nä lokakuuta 1934.

N° 1562.

KÖÖPENHAMINASSA		
23 / 68 Sal. D.: 34.		
4/10.34	1	1
	OSASTO	ALUE
5	C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 20, jonka nimikkeenä on:

Tanskan tavaraan kohdistuvat tullikoroitukset.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Raf Thule

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 20.

Kööpenhamina- ssa 2 p:nä loka- kuuta 19 34.

Asia: Tanskan tavaraan kohdis-
tuvat tullikoroitukset.

23/68 Sal. D.: 34.

4/10.34

5 03

Kun eilisiltana eräillä kutsuilla tapasin ulkoasiainministeriön konttoripäällikön Warumin, joka ministeriössä hoitaa Suomen - Tanskan kauppaa koskevia asioita, tuli herra Warum maininneeksi olleensa ministeriössä kello $\frac{1}{2}$ 8 saakka. Kysyttyäni, oliko ministeriössä nyt erikoisen paljon työtä, vastasi herra Warum, että tällä kertaa työtä oli antanut Suomi, joka tekee vaikeuksia Tanskan viennille. Hän tarkoitti suunniteltuja galvaanisten patterien tullien koroituksia, joista lähetystö on notifiointunut verbaalinootissa syyskuun 24 p:ltä sekä väkirehujen tullien koroituksia, ja väitti, että koroitukset olivat ihan prohibitiivisiä sekä että ne merkitsevat, että Tanskan vienti Suomeen supistuisi $\frac{1}{2}$ miljoonalla kruunulla, mikä on varsin huomattava osa koko vientiarvosta. Vastasin tähän, etten voinut uskoa, että koroitukset ovat prohibitiivisiä, jonka johdosta herra Warum lausui, että asiantuntijat täällä ovat sitä miel-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tä. Lausuin edelleen, että tullien korottaminen oli lievämpi toimenpide kuin Tanskassa sovellettu lisenssi-järjestelmä, mikä miltei kokonaan esti eräiden tavarain - jalkineiden, fajanssien, lasitavarain - viennin Suomesta Tanskaan, jonka johdosta herra Warum huomautti, että tässä oli kysymyksessä vain pienemmät summat, kun sitä vastoin tullikorotukset aiheuttaisivat varsin suuren viennin vähennyksen. Kun kutsuissa oli varsin paljon väkeä, keskeytyi keskustelumme tähän, herra Warumin lausuttua, että Tanska tulee tekemään huomautuksia suunnitellun korotuksen johdosta.

Kuluvan vuoden 8 ensimmäisenä kuukautena on vientimme Tanskaan ollut 65 % suurempi kuin viime vuoden vastaavina kuukausina (v. 1933 n. 89 miljoonaa markkaa, v. 1934 n. 147 miljoonaa). Ymmärtääkseni on nyt syytä pelätä, että lisenssejä tästä lähin tullaan antamaan vähemmän ja että eräät lisenssiasiat, joita lähetystö paraikaa hoitaa, eivät saa tyydyttävää ratkaisua.

Kööpenhaminassa, 2 p:nä lokakuuta 1934.

Rolf Thulén

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 21.

Ministeri Thesleff

5/10. 1934.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 21.

Kööpenhamina-ssa 5 p:nä loka-kuuta 1934.

Asia: The Scotsman'in kirjoitus
Islannista.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
27/68 Sal.D. : 37	
9/10.37	3
5	03

Raportissaan "Islannin nykyisestä itsenäisyys- ja kauppapolitiikasta" viime heinäkuun 3 p:ltä on silloin v.t. asiainhoitajana toiminut tohtori Numelin viitannut siihen, että Englanti m.m. antamalla avuliaasti lainoja Islannille ja lähettämällä sinne laivastoja pitkäksi aikaa vierailemaan koettaa sitoa itseensä pientä saarivaltiota. Nyt on syyskuun 20 p:nä Edinburghissa ilmestynyt The Scotsman, joka lienee suuri ja arvossapidetty lehti, julkaissut kirjoituksen, jossa peittelemättä käsitellään kysymystä Islannin liittymisestä dominionina Isoon Britanniaan. Kirjoituksen mainitsevat lehdet olevan hyvin informoidun kirjeenvaihtajan laatiman.

Kirjoittaja huomauttaa, että Islannin parlamentti v. 1928 yksimielisesti on lausunut, että se v. 1940 tautoo irtisanoa Tanskan kanssa voimassaolevan sopimuksen vuodeksi 1943. Mutta, lisää hän, Islanti tuskin voi pysyä itsenäisenä muista maista eristettynä. Se elää brit-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.
.....
.....
.....

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tiläisen laivaston suojeluksen alaisena ja sen kauppa suuntautuu yhä enemmän Englantia kohti. On siis selvää, että sen itsensä suojelemiseksi on liityttävä dominiona brittiläiseen imperiumiin. Liittymisen puolesta puhuvat geologiset, maantieteelliset ja liikennepoliittiset syyt..

Ne edut, jotka Englanti liittymisen kautta saavuttaisi, olisivat seuraavat. Islannin koko kauppa tapahtuisi Englannin välityksellä. Islannin kalamatalikot ovat paljon lähempänä kuin New Foundlandin ja Englannin ja Skotlannin kalastajat voisivat saada kalastusasemia Islannin rannikolla. Jäistä vapaat satamat Pohjois- ja Länsi-Islannissa voisivat olla tärkeitä laivasto-asemia, ne kun ovat puolivälissä Euroopan ja Pohjois-Ameriikan välillä. Ja Englannin amiraliteetti on hyvin tietoinen siitä, kuinka vaarallista olisi, jos joku muu suurvalta saisi mainitut satamat tukikohdiksi.

Luettuani selostuksen The Scotsmanin kirjoituksesta, odotin että Tanskan lehdet julkaisisivat kirjoituksia sen johdosta, mutta mikäli tiedän ei mikään lehti siitä ole kirjoittanut, jota vastoin moni Islannin lehti sitä vastaan on päättävästi esiintynyt.. Kun näin oli, otaksuin, että lehtiä hallituksen taholta oli pyydetty olemaan koskematta asiaan. Nyt huomaa kuitenkin, että tässä olen erehtynyt ja että - mikä on varsin merkillistä ja minulle odottamatonta - lehtien vaikeneminen luultavasti johtuu valinpitämättömyydestä. Niin tot-

tuneita ollaan täällä ajatukseen, että Islanti v. 1940 päättää erota liitostaan Tanskan kanssa, ettei The Scotsmanin kirjoitus herätä suurempaa huomiota. Olen sen johdosta puhunut usean henkilön kanssa. He ovat kohottaneet olkapäitään, lausuneet ettei Tanskalla ole mitään hyötyä Islannista ja että ainoa side on yhteinen kuningas. Joku on lisännyt, että The Scotsmanin kirjoitus voi olla hyvä memento islantilaisille sikäli että he ymmärtäisivät, kuinka vaikeata heidän olisi olla itsenäisinä.

Kun muistaa, kuinka herkkiä tanskalaiset olivat silloin kun oli kysymys Itä-Grönlannista ja kun ajattelee, että he vieläkin suhtautuvat norjalaisiin lievästi sanoen kylmästi, joskaan eivät lähimainkaan niin kylmästi kuin norjalaiset tanskalaisiin, niin ei voi olla ihmettelemättä tanskalaisten suhtautumista Islantiin.

Nyttemmin tiedetään takäläisissä poliittisissa piireissä kuka The Scotsmanin kirjoituksen on laatinut: arvossa pidetty, mutta politiikasta kokonaan loitolla oleva henkilö, joka viime kesänä on käynyt Islannissa.

Saksan lehdet ovat julkaisseet useita spekulatiivisia kirjoituksia The Scotsmanin kirjoituksen johdosta.

Kööpenhaminassa, 5 p:nä lokakuuta 1934.

Roy Thomas

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA:

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 22.

Ministeri Thesleff

15/10. 1939

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 15 p:nä lokakuuta 1934.

Nº 1651.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
25 / 69 Sal.D. 37.	
17/10.34	
5	23

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin Nº 22, jonka nimikkeenä on:

Eden'in vierailu.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,

erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 22.

Kööpenhamina- ssa 15 p:nä loka- kuuta 1934.

25 69 Sal. D. 37

Asia: Eden'in vierailu.

17/10.34

5 08

Kun tänään tšekäläisessä ulkoasiainministeriössä koetin saada tietoja ministeri Eden'in vierailusta, näytettiin minulle kirjelmä, joka oli lähetetty eräässä suurvallassa olevalle Tanskan lähettiläälle sen johdosta että hän oli pyytänyt saada tietää, mikä vierailun tarkoitus oli. Kirjelmässä huomautettiin, että Eden Genève'issä paljon oli ollut yhteistyössä pohjoismaiden edustajien kanssa, mikä hänessä oli herättänyt kiintymistä näihin maihin ja synnyttänyt halun tutustua niihin, jonka tähden ulkoasiainministeri Sandler oli kutsunut hänet vierailulle Ruotsiin. Näin ollen oli luonnollista, että myös Tanska hänelle esitti kutsut. Edelleen huomautettiin, että Eden'in matka, joka ei oikeastaan ollut poliittinen matka, oli todistuksena niistä luottamukseen nojautuvista suhteista, jotka vallitsivat Englannin ja pohjoismaiden välillä.

Käsittääkseni on kaikki tämä oikein, mutta kirjelmässä jätettiin mainitsematta, kuinka Eden'in täällä-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

oloa aiottiin käyttää miltei yksinomaan siten, että hän saisi kuvan Tanskan viennistä Englantiin. Herra Eden saapui tänne perjantaina iltahämärässä ja lähti taältä sunnuntaiamuna. Tällölon lyhydestä huolimatta kuljettiin hänet katsomaan kahta meijeriä ja yhtä sikojen teurastuslaitosta, ja kun nämät olivat jokseenkin kaukana Kööpenhaminasta, ei hän paljoa muuta ehtinyt nähdä Tanskassa.

Siinä puheessa, jonka ulkoasiainministeri Munch t.k. 13 p:nä antamallaan päivällisillä piti herra Eden'ille, mainitsi hän tosin, että Tanskan ja Englannin suhteet ovat tuhatvuotiset ja että yhteistyö Genève'issä on ollut hyvä, mutta puheenkin painavin kohta oli se, jossa kosketeltiin Tanskan ja Englannin välistä kauppaa. Tohtori Munch lausui näet m.m.: "Tärkeimmät markkinamme ovat Englannissa ja me puolestamme ostamme maastanne enemmän kuin mistään muusta maasta maailmassa. On totta, että 3½ miljoonaa tanskalaista ei voi ostaa yhtä paljon kuin 50 miljoonaa englantilaista, mutta on myös totta, että me yhä teemme suurempia ostoja Isosta Britanniaasta ja että jokainen tanskalainen ostaa kahdeksan kertaa enemmän Isosta Britanniaasta kuin jokainen englantilainen ostaa Tanskasta."

Tanskassa koetettiin siis miltei yksinomaan kiinnittää herra Eden'in huomiota oman maan ja Englannin väliseen kauppaan. Norjassa sitä vastoin ei puututtane

kysymykseen yhtä yksipuolisesti. Kun pääministeri Mo-
winckel t.k. 11 p:nä paluumatkalla etelästä Norjaan oli
täällä, kertoi hän aikovansa huomauttaa herra Eden'ille,
kuinka paljon neljä pohjoismaata yhteensä merkitsevät
taloudellisesti, ja että Englannin taloudelle yhteistyö
niiden kanssa voi merkitä varsin paljon, mutta että e-
dellytyksenä menestykselliselle yhteistoiminnalle on, et-
tä niitä kohdellaan tasa-arvoisina. Käsitin herra Mo-
winckelin niin, että hän virallisessa puheessaan tulee
puhumaan tähän suuntaan.

Ministeri Eden lausui suuresti valittavansa,
ettei voinut jatkaa matkaansa Suomeen, mutta ajan niuk-
kuus teki pitemmän matkan mahdottomaksi. Hän lisäsi
leikillisesti, ettei hänen virkaveljensä kauppaministeri
hänelle koskaan antaisi anteeksi, jos kävisi Suomessa,
sillä vierailtuaan Suomessa viime syksynä pitää kaup-
paministeri Suomea erikoisalanaan.

Kööpenhaminassa, 15 p:nä lokakuuta 1934.

Roy Stanley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃.

ASIA: .....

Kööpenhaminassa olevan Lähetystön rap. n:o 23.

Ministeri Thorsleff.

4/11 1934.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 4 p:nä marraskuuta 1934.

N° 1790.

28 69 he.	34
6/n. 34	
5	C3

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 23, jonka nimikkeenä on:

Yliopistoadressi.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thuley

Herra Ulkoasiainministeri

A. H a c k z e l l,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 23.

Kööpenhamina-ssa 4 p:nä marras-kuuta 1934.

Asia: Yliopistoadressi.

Tanskan tiedemiesten yliopiston kielioloja koskevasta adressista on lähetystö tiedoittanut sähkösanomissa, kirjelmässä, sanomalehtikatsauksissa sekä lähettämiseen leikkeleissa. Tämän lisäksi näyttää olevan syytä esittää eräitä huomautuksia.

Olen voinut todeta, että täällä on varsin vähän kiinnostusta kielikysymykseemme. Sinä tosin lyhyenä aikana, jona olen ollut täällä, en ennen kulunutta loka-kuuta, jolloin yliopiston kielikysymyksestä rupesivat kirjoittamaan, Tanskan lehdissä - ja minä seuraan niitä melko tarkkaan - ole voinut huomata muuta kuin yhden ainoan kielikysymystämme koskevan kirjoituksen. Ja paitsi yhtä ainoata professoria, joka minulta tiedusteli yliopiston kieliolojen järjestämistä, ei kukaan ole ottanut asiaa puheeksi. Näin ollen olisi varsin outoa, jos adressi-aloite olisi syntynyt Tanskassa.

Kaikki puhuukin sen puolesta, että aloite on tehty Ruotsissa. Niin väittävät Tanskan lehdet, onpa yksi niistä lausunut, että eräs professori oli saapunut

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tänne Ruotsista asiaa järjestämään.

Samaan viittaa Islannin professorien adressi, joka on ihan samanlainen kuin ruotsalaisten ja joka jätettiin Tukholmassa, mikä tosin myös olisi voinut johtua siitä, etteivät islantilaiset mielellään käytä Tanskaa välittäjänä.

Olen viime päivinä saanut sen käsityksen, että professorien sekaantumista täällä yhä enemmän arvostellaan. Kuten lähetystön lähettämistä sanomalehtikatsauksista näkyy, ovat lehdetkin yhä enemmän kritikoineet adressia, leimaten sitä tyhmydeksi ja karhunpalvelukseksi, eräät myös sekaantumiseksi Suomen sisäisiin asioihin. Samaa olen voinut huomata myös yksityiskeskusteluissa. Voit tietysti sanoa, että on luonnollista, että minulle esitetään tällaisia mielipiteitä, mutta onhan toiselta puolen niin, että usein voi huomata, onko kysymyksessä vain sanat vai tarkoitetaanko mitä sanotaan. Sitä paitsi olen toisilta henkilöiltä kuullut, mitä heille on lausuttu.

Yleiseen mielipiteeseen on osaltaan voinut vaikuttaa, että islantilaiset adressikysymyksessä seurasivat ruotsalaisia. Lausutaan pilkallisesti, että islantilaiset tietysti ovat hyvin perehtyneet Suomen kielioloihin, ja lisätään että Islannin kaikki 16 professoria luennoivat ainoastaan islanninkielellä, jota ei kukaan muissa pohjoismaissa ymmärrä.

Uskon, että arvosteleva kanta adressiin nähden olisi yleisempikin, jolleivät eräät lehdet Suomessa ad-

ressin johdosta olisi julkaisseet niin räikeitä kirjoituksia suhtautumisestamme Skandinavian maihin. Uskon myös, että samaan suuntaan - joskin toisella tavalla - tulee vaikuttamaan ruotsalaisen eduskuntaryhmän julkilausuma, josta tosin toistaiseksi vain olen nähnyt sähkösanoman Ruotsin lehdissä, siinä kun, jos sähkösanoma on oikea, ei ole pienintäkään huomautusta siitä, että adressien allekirjoittajat ovat sekaantuneet toisen maan asioihin.

Mitä yleensä asiasta ajatellaan diplomaattipiireissä, en tiedä. Olen asiasta puhunut vain kahden virkaveljeni kanssa, jotka molemmat selittivät hyvin käsittävänsä kantamme sekaantumiseen nähden.

Kaikesta päättäen on nimien keräämistä adressin alle hoidettu hyvin salaisena asiana, niinpä esim, ei ol- lenkaan olla käännytty Kalevalan tutkijan tohtori Ohrt'in puoleen, eikä vävyini, joka on kansallismuseon virkamies (museumsinspektør) saanut tietää mitään koko adressipuu- hasta, vaikka monen hänen virkaveljensä nimen löytää ad- ressin alta.

Kööpenhaminassa, 4 p:nä marraskuuta 1934.

Rolf Thulz

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C3

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 24.

Ministeri Thesleff

9/11. 1934.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 6 p:nä marraskuuta 1934.

N° 1798.

ULK		
29	69	Pal. D. 34.
9/11.34	.	
5	C3	

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 24, jonka nimikkeenä on:

Esitys maakäräjien lakkauttamisesta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thorsell

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA- SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 24.

Kööpenhamina- ssa 6 p:nä marras- kuuta 1934.

Asia: Esitys maakäräjien lakkaut-
tamisesta.

29 / 69 Sal. D. 34.

9/11.34

5 03

Raportissani N:o 19 viime syyskuun 7 p:ltä olen lausunut, että se selkka että maakäräjät (landstinget) estivät hallituksen suunnitelman toteuttamisen, vaikka kansankäräjät (folketinget) olivat hyväksyneet hallituksen esityksen, voi olla kohtalokasta maakäräjien olemassaololle, sekä että pääministeri Stauning maakäräjien istunnossa oli lausunut uhkaavia sanoja.

Nyt on hallitus viime lokakuun 31 p:nä antanut folketinget'ille esityksen perustuslain muuttamisesta siten, että landstinget lakkautetaan ja että Tanskassa siis saadaan aikaan yksikamariedustus. Perusteluissa lausutaan, että landstinget on ollut esteenä tärkeiden lakiehdotusten hyväksymiselle, vaikka niitä on kannattanut kansalaisten enemmistö.

Landstinget'in sijalle ehdottaa hallitus "et fast Revisionsudvalg", jossa olisi edustettuna lainopillinen, hallinnollinen ja teknillinen asiantuntemus. Tämän valiokunnan eli komitean tehtävänä olisi tarkastaa

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

lakiehdotuksia, ennenkuin niistä lopullisesti päätetään folketinget'issä, jota vastedes kutsuttaisiin vain rigsdag'iksi.

Mitään tarkempia suunnitelmia tämän revisionivaliokunnan kokoonpanoon ja toimintaan nähden ei vielä liene, eikä sen tähden voi sanoa, missä määrin se tulisi vastaamaan meillä suunniteltua taloudellista neuvottelukuntaa. On lausuttu, että siitä tulisi jokseenkin samanlainen kuin Ruotsin "lagrådet", mutta uskon että tässä on olemassa erehdys ja että on tarkoitus tehdä revisionivaliokunnasta suurempi ja laajempaa asiantuntemusta edustava orgaani kuin "lagrådet".

Toistaiseksi on ihan mahdotonta lausua mielipidettä siitä, minkälaiset mahdollisuudet hallituksen esityksen hyväksymiselle ovat, sillä perustuslainmuutosta ei Tanskassa missään tapauksessa saada aikaan käden käänteessä. Jotta muutos saataisiin aikaan on m.m. folketinget'in hyväksyttävä esitys kaksi kertaa ja ensimmäisen hyväksymisen jälkeen toimitettava uudet vaalit. Sen jälkeen on kansanäänestys asiasta toimitettava. Kaikki tämä vie paljon aikaa, jona paljon ehtii muuttua. Väärinkäsityksen välttämiseksi lienee kuitenkin paikallaan lisätä, etten yllämainitulla ole tahtonut lausua sitä mielipidettä, ettei Stauningin asema tällä hetkellä näyttäisi varsin lujalta.

Kööpenhaminassa, 6 p:nä marraskuuta 1934.

Rolf Thulsen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 3

ASIA:

Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 25

Ministeri Thesleff

20/11. 1937

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 20 p:nä marraskuuta 1934.

N° 1899.

20 / 69 Sal. D. 34.

24/11.34

5 C3

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 25, jonka nimikkeenä on

Valuuttasäännöstely ja vientimme Tanskaan.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Thesley

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 25.

Kööpenhamina-ssa 20 p:nä marras-kuuta 1934.

Asia: Valuuttasäännöstely ja vienti-
me Tanskaan.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
30 / 69 Sal. O. 34.		
24/11.34		
5	CS	

Olen raporteissani usein, ehkä liiankin usein, käsitellyt kysymystä Tanskan valuuttasäännöstelystä ja niistä vaikeuksista, joita se aiheuttaa viennillemme, mutta kun nykyään suurin osa lähetystössä toimivien ajasta kuluu ponnistuksiin niiden vaikeuksien voittamiseksi, joi- ta säännöstely aiheuttaa, on ehkä selitettävissä, että pi- dän tiedoittamista valuuttakysymyksestä tärkeänä. Kosket- telen sen tähden taaskin asiaa.

Viimeiset valuuttalisenssit myönnettiin syyskuun alussa. Nyt on kuitenkin myönnetty lisenssejä saksalai- sen tavaran tuontia varten $1\frac{1}{2}$ miljoonan kruunun arvosta. Tämä summa tosin ei ole kovin suuri, mutta omiaan kiin- nostamaan ovat ne perustelut, joiden nojalla lisenssejä on annettu. Lausutaan suoraan, että toimenpide johtuu sii- tä, että Saksa entistä enemmän on ostanut tavaroita Tans- kasta, ensi sijassa voita ja lihaa. Tässä on siis esi- merkki siitä, että Tanskaan voi myydä ehdolla että sil- tä ostaa. Tosin Tanskan tuontienemmys Saksaan nähden ku-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi- tuksiin.

luvan vuoden kymmenenä ensimmäisenä kuukautena on ihan yhtä suuri kuin viime vuoden vastaavana aikana, ollen se v. 1933 104,4 milj. kruunua ja v. 1934 104,6 milj. kruunua, mutta kun kauppavaihto on viime vuoteen verraten kasvanut, merkitsee tämä, että Tanskan vienti Saksaan suhteellisesti on kasvanut enemmän kuin sen tuonti sieltä. Vuonna 1932 lokakuun 31 p:nä oli Tanskan vientienemmyys Saksaan nähden 132,1 milj. kruunua.

Suomen ja Tanskan välinen tavarainvaihto on kehittynyt painavastaiseen suuntaan, mikä tietysti tyydytyksellä on todettava, mutta piilee tässä se vaara, että Suomelle edullinen kehitys ehkä ei voi jatkua. Tosin Tanskankin vienti Suomeen on kasvanut, mutta ei läheskään samassa suhteessa kuin Suomen Tanskaan, kuten näkyy seuraavista numeroista, jotka on otettu Tanskan juuri ilmestyneestä kauppatilastosta.

Tanskan tuonti Suomesta.   Tanskan vienti Suomeen.   Ero.

Tammik. - Lokakuu.

1000 kruunua

1932	9,206	7,235	1,971
1933	12,372	9,472	2,900
1934	20,149	11,055	9,094

Vuoden kymmenenä ensimmäisenä kuukautena on siis Tanskan tilaston mukaan - Tanskan tuonti Suomesta ollut 62,7% suurempi kuin vastaavana aikana viime vuonna, jota vastoin Tanskan vienti Suomeen ei ole ollut kuin 16,7%

suurempi kuin viime vuoden vastaavina kuukausina. Ja kun näin on, olisi epäilemättä, jos se suinkin on mahdollista, koetettava helpottaa tanskalaisten tavarain myyntiä Suomeen. Voi pitää jotensakin varmana että, jos galvaanisten patterien tulleja Suomessa koroitetaan niin paljon, ettei niitä Tanskasta enää voida myydä Suomeen, seurauksena tulee olemaan, että valuuttalisenssejä suomalaiselle tavaralle myönnetään entistä vähemmin. Täällä on myös kiinnitetty huomiota siihen, että valtio ja kunta avustavat laivan rakentamista Suomessa, laivan, joka luultavasti muuten olisi rakennettu Tanskassa.

Toiselta puolen on otettava huomioon, että niin paljon suomalaisia tavaroita viedään muihin maihin tanskalaisilla laivoilla. Tätä tanskalaiset luonnollisesti eivät voi kieltää, mutta selittävät he, kun sitä argumenttina käytetään, etteivät he, kun on kysymys maiden välisestä kaupasta, voi pitää rahdeista saatuja rahoja samanarvoisina kuin tavaroista saatuja.

Omiaan huolestuttamaan on myös se, että Tanskan tuontienemmys tämän vuoden kymmenenä ensimmäisenä kuukaute-na on ollut niin huomattavasti paljon suurempi kuin viime vuonna, nimittäin 106 milj. kruunua, kun se v.1933 samoina kuukausina oli vain 28 milj. kruunua. Tämä voi helposti aiheuttaa sen, että valuuttalisenssien myöntämisessä tulevaisuudeksi tullaan olemaan entistä tarkempia. Ja että vähentäminen ensi sijassa tulee koskemaan niiden maiden vientiä, joiden ei arvella ostavan riittävästi tanskalaisia tavaroita.

ta, on todennäköistä.

Kööpenhaminassa, 20 p:nä marraskuuta 1934.

Raf Therley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C3

ASIA: _____

Köpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 26.

Ministeri Thesleff

9/12. 1934.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 9 p:nä joulukuuta 1934.

31 70 Sal. D. 77.	
12/12.34	
MA	
5	C3

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan taten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 26, jonka nimikkeenä on:

Skandinavian maiden työväenpuolueiden johtajien puhetilaisuus.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Rolf Threlkoff

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 26.

Kööpenhaminassa 9 p:nä joulukuuta 1934.

Asia: Skandinavian maiden työväen-
puolueiden johtajien puhetilaisuus.

OAS		
31	70	Sal. D. 34.
13/12 34		
5	C3	

Tämä joulukuun 5 p:ksi oli tänne järjestetty Skandinavian maiden työväenpuolueiden johtajien puhetilaisuus, jossa piti selostettaman työväen skandinavismia. Ensin oli tarkoitus että vain niiden kahden maan pääministerit, joissa on sosialidemokraattinen hallitus, esiintyisivät puhujina. Myöhemmin päätettiin tilaisuuteen kutsua myös Norjan suurkäräjien puhemies Nygaardsvold koska, niin lausuttiin ja niin myös täällä ihan yleisesti uskotaan varsinkin niissä piireissä, joissa ei lähemmin tunneta Norjan oloja, hänen kohta tulee olemaan maansa pääministerinä. Tietäkseni ei ole ollut kysymys kenenkään suomalaisen sosialidemokraatin kutsumisesta puhujaksi kokoukseen. Tämä voi luonnollisesti johtua ainoastaan siitä, ettei kukaan suomalainen sosialidemokraatti ole niin huomattavalla paikalla kuin pääministerin tai eduskunnan puhemiehen. Kuitenkaanhan ei mikään olisi estänyt kutsumasta kokoukseen suomalaisen sosialidemokraattisen puolueen johtajaa, kun kerran poikettiin alkuperäisestä suunnitelmasta.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

nitelmasta että puhujina esiintyisivät vain pääministerit. Ettei niin tapahtunut, siihen on uskoakseni myötävaikuttanut täällä - ja täällä ehkä enemmän kuin Norjassa ja Ruotsissa - vallalla oleva käsitys, että Suomi vuoden 1930 tapausten jälkeen edelleen on taantumuksellinen maa. Kuitenkin on tässä merkittävä, että pääministeri Stauning, ainoa puhujista, joka ollenkaan otti lukuun Suomen, lausui Suomen kuuluvan niiden maiden joukkoon, jotka ovat "afgjorte Tilhangere af frit Folkestyre, af Frihed til at tanke og meddele andre sine Tanker, af Frihed til at danne Foreninger og holde Forsamlinger og af Retten for alle Samfundets Medlemmer til at øve Indflydelse paa Samfundets Forhold". Tämä herra Stauningin lausuma ei ole sopusoinnussa sen kanssa mitä yllä olen kirjoittanut siitä, että Suomea edelleen pidetään taantumuksellisena maana, mutta uskon että, jos herra Stauning olisi laajemmin tehnyt selkoa käsityksestään, hän puhuessaan demokraattisista ihanteista olisi tehnyt eron Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä.

Kuulin radiossa entisen juoksupojan, entisen lastaustyömiehen ja entisen sikarityömiehen, puheet ja tunnustaa täytyy, että ne, varsinkin Stauningin ja Hanssonin, olivat korkealla tasolla. Puheissa tehostettiin, että työväen skandinavismi sitä myöten kun sosialidemokraatit ovat saaneet suuremman vaikutusvallan on muuttunut olennaiseksi tekijäksi yleisessä pohjoismaisessa yhteistyössä - ilman johdonmukaisuutta käytettiin vuoroin sanaa skandinavisk vuoroin nordisk -, että se on fascismin vastaista

ja diktatuuria vastaan taistelevaa sekä että sen tärkeänä päämääränä on rauhan säilyttäminen. Myös alleviivattiin, että yhteistyön tulee olla asiallista.

Puheessaan kosketteli pääministeri Stauning myös ruotsalaisen insinööri Wikanderin ehdotusta, että Juutinrauma linnoitettaisiin, huomauttaen, ettei sen kautta pohjoismaiden asemaa lujitettaisi. Hän lausui m.m.: "Det er en beklagelig Fejlvurdering af Forholdene. Ved militære Alliancer eller Foranstaltninger vil vi opnaa att vække Mistanke og Interesse til Skade for den Neutralitet, som det er det danske Folks Ønske at bevare. Vi skal ikke gaa ind i Eventyr med vor gode Vilje".

Voin lisätä, että ehdotus Juutinrauman linnoittamisesta täällä ei ole saanut osakseen suurempaa kiinnostusta. Ainoa lehti, joka kysymystä laajemmin on pohtinut julkaisten m.m. haastattelujakin on Berlingske Tidende. Kun eräissä seurassa asiasta keskusteltiin ja eräs Berlingske Tidenden päätoimittaja - niitä on neljä - bagatellisoi koko kysymyksen, huomautin hänelle, että Berlingske Tidendehän siitä paljon oli kirjoittanut, niin hän vastasi, että jostaanhan on kirjoitettava.

Kööpenhaminassa, 9 p:nä joulukuuta 1934.

Raf Thedley

10.12.34. Sen jälkeen kuin yllä oleva oli puhtaaksikirjoitettu, näen juuri saapuneesta Hufvudstadsbladet'ista t.k.

ja diktaturia vastaan taistelevaa sekä että sen tärkeänä päämääränä on rauhan säilyttäminen. Myös alleviivattiin, että yhteistyön tulee olla asiallista.

Puheessaan kosketteli pääministeri Stauning myös ruotsalaisen insinööri Wikanderin ehdotusta, että Juutinrauma linnoitettaisiin, huomauttaen, ettei sen kautta pohjoismaiden asemaa lujitettaisi. Hän lausui m.m.: "Det er en beklagelig Fejlvurdering af Forholdene. Ved militære Alliancer eller Foranstaltninger vil vi opnaa att vække Mistanke og Interesse til Skade for den Neutralitet, som det er det danske Folks Ønske at bevare. Vi skal ikke gaa ind i Eventyr med vor gode Vilje".

Voin lisätä, että ehdotus Juutinrauman linnoittamisesta täällä ei ole saanut osakseen suurempaa kiinnostusta. Ainoa lehti, joka kysymystä laajemmin on pohtinut julkaisten m.m. haastattelujakin on Berlingske Tidende. Kun eräissä seurassa asiasta keskusteltiin ja eräs Berlingske Tidenden päätoimittaja - niitä on neljä - bagatellisoi koko kysymyksen, huomautin hänelle, että Berlingske Tidendehän siitä paljon oli kirjoittanut, niin hän vastasi, että jostaanhan on kirjoitettava.

Kööpenhaminassa, 9 p:nä joulukuuta 1934.

Rolf Thesley

10.12.34. Sen jälkeen kuin yllä oleva oli puhtaaksikirjoitettu, näen juuri saapuneesta Hufvudstadsbladet'ista t.k.

8 p:lta, että pääministeri Hansson puheessaan on viitannut skandinavialaisten tiedemiesten yliopistoasiaa koskevaan adressiin. Tätä kohtaa ei ole Social-Demokraten'in käännöksessä, enkä liioin sitä kuullut. Olin nimittäin estetty kuulemasta koko puhetta.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C3

ASIA: _____

Kööpenhaminassa olevan lähetystön raportti n:o 27.

Ministeri Thesdorff

21/12. 1934

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Kööpenhaminassa, 21 p:nä joulukuuta 1934.

N° 2042.

33 / 70 sal. D. 34.		
27/12.34	№	
5	C	3

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 27, jonka nimikkeenä on:

Uusi valuuttalaki.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni osoitus.

Roy Welby

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 27.

Kööpenhamina-ssa 21 p:nä joulukuuta 1934.

Asia: Uusi valuuttalaki.

MINISTERIÖ	
52/70 Sal. D.	34.
27/12.34	7
5	CS

Sen jälkeen kuin landstinget eilen muutoksitta hyväksyi valuutan säännöstelyä koskevan lain siinä muodossa kuin folketinget sen oli hyväksynyt, tulee laki nyt vahvistetuksi ja astuu se voimaan tulevan tammikuun 1 p:nä. Sen voimassaoloaika on yksi vuosi.

Kun nyt voimassaoleva valuuttalaki viime vuoden joulukuussa hyväksyttiin, lausui rigsdag toivomuksen, että hallitus asettaisi komitean antamaan lausuntoa siitä, voitaisiinko valuutan säännöstelystä luopua (afvikle), ja myönteisessä tapauksessa miten. Hallitus asettikin komitean, ja antoi tämä viime syyskuussa mietintönsä, jossa se asettui sille kannalle, ettei valuutan säännöstelyä vielä voida luopua, samalla kun se ehdotti eräitä muutoksia valuuttalakiin. Tämän mietinnön nojalla laati hallitus sitten esityksen rigsdagille, joka nyt pitkien ja vaikeiden neuvottelujen jälkeen on hyväksynyt uuden lain.

Paitsi hallituspuolueita - sosialidemokraatteja ja radikaaleja - äänestivät lain hyväksymisen puolesta

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

konservatiiviset, jota vastoin venstrepuolue äänesti sitä vastaan. Tämä on jotensakin merkillistä, sillä konservatiivinen puolue on periaatteessa valuutan säännöstelyä vastaan ja venstre taas on se puolue, joka v. 1932 teki aloitteen valuutan säännöstelyn aikaansaamiseksi. Konservatiivisen puolueen käsityksen mukaan olisi valuutan säännöstely korvattava korkeilla tulleilla, mutta kun sekin epäilemättä on sillä kannalla, ettei säännöstelystä yhtäkkinä voida tehdä loppua, kannatti se nyt lain hyväksymistä saadakseen siihen eräitä muutoksia. Venstre taas, joka äänesti lakia vastaan, on edelleen sillä kannalla että valuutan säännöstelyä on jatkettava, mutta se ei hyväksy sitä, että säännöstelyä käytetään yleensä e- linkeinojen suojelemiseksi, vaan tulisi sen mukaan säännöstelyä käyttää vain kaupapoliittisena aseena. Tämä venstren kanta saa selityksensä siitä, että venstre on maanviljelijain puolue, että valuutan säännöstely ei vaikuta maanviljelyksen tuotteiden hintoihin kotimaassa, kun maanviljelys tuottaa vientiä varten, sekä siitä että valuutan säännöstelyn avulla, jos sitä käytetään kaupapoliittisena aseena, voidaan turvata paremmat vientimahdollisuudet maanviljelyksen tuotteille.

Uusi laki on suurin piirtein samanlainen kuin nyt voimassaoleva. Kuitenkin on tehty eräitä muutoksia, joista kahdella on melkoinen merkitys, toisella ei kuitenkaan suuremmissa määrässä Suomeen nähden. Tärkeä muutos on se, että uuden lain mukaan tulee olemaan appel-

li-instanssi, jonne tavaran tuoja voi valittaa, kun valuuttakonttori on hylännyt hänen valuuttaa koskevan pyyntönsä tai myöntänyt vain osan siitä, mitä hän on pyytänyt. Ja tämä määräys voi olla eduksi Suomenkin viennille. Nyt voimassaolevan lain mukaan on valuuttakonttorin päätös ollut lopullinen sikäli ettei tuoja sen johdosta ole voinut valittaa. Toinen asia on, että lähetystöt saatuaan tietää hylkäävistä päätöksistä ovat voineet puuttua asiaan. Tämä mahdollisuus tulee edelleenkin olemaan olemassa, ja voinevat lähetystöt vastedes sekaantua asiain käsittelyyn sekä silloin kuin valuuttakonttori on antanut hylkäävän päätöksensä että myös silloin kuin tuojan valituksen johdosta lopullinen päätös on tehty. Lähetystöjen toimintamahdollisuudet muuttunevat tämän kautta jonkun verran suuremmiksi.

Toinen tärkeä muutos koskee vapaalistalla olevia tavaralajeja. Nykyisen vapaalistan lisäksi, jossa olevien tavarain vuotuinen tuonti on arvoltaan ollut n. 60 milj. kruunua, on säädetty vapaalista II, joka eroaa vapaalistasta I siinä suhteessa, että siinä olevat tavaralajit voidaan siirtää listalta pois ja saattaa säännöstelyn alaisten tavarain joukkoon ilman että valuuttalakia muutetaan vain rigsdagin valuuttavaliokunnan päätöksellä. Tällä listalla olevien tavarain vuotuinen tuontiarvo on n.150 milj. kruunua. Tällä listalla olevat tavaralajit ovat kuitenkin sellaisia, ettei niitä - paitsi pientä määrää valmistamattomia vuotia - tuotane Suomesta, jonka tähden tällä muutoksella ei juuri ole merkitystä Suomen viennille.

Arvoon nähden tärkeimmät vapaalistalla II olevat tavara-
ralajit ovat kahvi, tee, raakatupakka ja eräät rehuai-
neet.

Kööpenhaminassa, 21 p:nä joulukuuta 1934.

Rolf Thesley

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₃.

ASIA: _____

Nöyryydenhuuressa olevan lähtöajan rap. n:o 28.

Ministeri Thesleff.

29/12 1934.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N° 2080.

ULKOASIAINMINISTERIÖN
1/65 Sal. 35
2/1-35
5 CB

Herra Ulkoasiainministeri,

Saan täten kunnioittavimmin lähettää Kööpenhaminan lähetystön raportin N° 28, jonka nimikkeenä on:

Puolan ulkoministeri Kööpenhaminassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Raf Thesley

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

Helsinki.

KÖÖPENHAMINA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 28.

Kööpenhamina-ssa 29 p:nä joulukuuta 1934.

Asia: Puolan ulkoministeri
Kööpenhaminassa.

165 l. 35
2/1.35

5 Cs

Sanomalehtien mukaan on Puolan ulkoministerin Beckin käynni Kööpenhaminassa ihan yksityisluontoinen vierailu tšekalaisen Puolan lähettilään Sokolnickin luona. Kuitenkin on herra Beck käynyt v.t. ulkoministerin, pääministeri Stauningin luona, josta käynnistä lehdissä on ollut uutinen, samoin on kuningas ottanut hänet vastaan, ja tästä käynnistä ei ole julkaistu mitään uutista. Myös on hän ollut ihan lyhyellä käynnillä ulkoasiainministeriön kansliapaallikon, entisen Pariisin lähettilään kamariherra Bernhoftin luona. Mitään kutsua hänen kunniaukseen tanskalaiset viranomaiset eivät ole järjestäneet, mikä voi johtua siitä että ulkoministeri Munch on ulkomailla.

Ulkoasiainministeriössä vakuutetaan, ettei siellä tiedeta mitään siitä, että herra Beckin käynnillä olisi poliittista luonnetta. Huomautetaan, että ainoa tilaisuus, jossa hän ministeriön tietämättä olisi voinut keskustel-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

la politiikasta olisi ollut kuninkaan luona, sillä herra Beckin käydessä pääministerin luona seurasi häntä eräs ulkoministerin virkamies. Tämä on minulle lausuttu sel-laisella tavalla, että minun on uskottava vakuutuksiin.

Olen tiedustellut eräältä suurelta kivihillen importööriltä, joka ostaa puolalaisia hiiliä niin paljon kuin valuuttalisenssit sallivat, olisiko herra Beckin käynti ollut yhteydessä Puolan viennin kanssa Tanskaan, sillä viime päivinä on kierrellyt huhuja, että ne va-luuttalisenssit, joita on annettu puolalaisten hiilien tuonnille, tulevassa tammikuussa tapahtuvassa jaossa an-nettaisiin saksalaisten hiilien tuonnille. Hän kertoi silloin eilen olleensa hiilien tuojien kokouksessa, jos-sa ei kukaan ollut kuullut, että herra Beckin käynti olisi ollut yhteydessä Puolan viennin kanssa.

Tältä lähtee ulkoasiainministeri Beck huomeena Tukholmaan. Sikalainen ulkoasiainministeriö on tältä koettanut saada tietää, mikä aiheuttaa hänen matkansa sinne.

Huhutaan - relata refero - että syy herra Beckin matkaan olisi seuraava. Ranskan Warsovan ambassa-döörin piti saapua Pariisista Warsovaan pari päivää en-nen joulua, jolloin hänellä piti olla keskustelu herra Beckin kanssa. Tätä keskustelua tahtoi herra Beck vält-tää ja sen tähden lähti hän virkistysmatkalle. Saatuaan tietää herra Beckin matkustavan, jäi ranskalainen Parii-siin joulua viettämään.

Kööpenhaminassa, 29 p:nä joulukuuta 1934.

Prof. Thule